

Udkast

Forslag

til

**Lov om ændring af værnepligtsloven, lov om forsvarets personel
og forskellige andre love**

(Øget ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt, indførelse af mulighed for værnepligtige befalingsmænd m.v.)

§ 1

I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 1 indsættes:

»**§ 1 a.** Enhver dansk kvinde, der på Forsvarets Dag er vurderet egnet, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Stk. 2. Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse og indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, så længe hun er bosat her i landet.

Stk. 3. En kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået, dog således at kvinder ikke kan beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret.

Stk. 4. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan forsvarsministeren bestemme, at kvinder, der har indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, jf. stk. 1, ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe.«

2. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»*Stk. 5.* Forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.«

Stk. 5 bliver herefter stk. 6.

3. § 21 a affattes således:

»**§ 21 a.** Enhver dansk kvinde skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere. Indkaldelse til og deltagelse i Forsvarets Dag sker efter

samme bestemmelser som for værnepligtige, dog således at kvinder ikke skal trække et lod-trækningsnummer efter § 20.

Stk. 2. Kvinder fritages for pligten til at møde til Forsvarets Dag, hvis værnepligtige under tilsvarende omstændigheder ville være fritaget.

Stk. 3. § 16 finder tilsvarende anvendelse for kvinder, som er pålagt at møde til Forsvarets Dag efter stk. 1, og som uden lovligt forfald udebliver herfra.«

4. I § 34 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Overtrædelse af § 21 a, stk. 1, og § 14, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., og pålæg meddelt i medfør af § 13, stk. 2, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., eller § 15, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan straffen fastsættes til fængsel i indtil 2 år.«

5. I § 35 indsættes efter »i medfør af«: »§ 1 a, stk. 4, og«.

§ 2

I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. Overskriften før § 54 a ophæves.

2. §§ 54 a og 54 b ophæves.

§ 3

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret bl.a. ved lov nr. 328 af 30. marts 2019 og senest ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, *stk. 2, 1. og 2. pkt.*, udgår »af linjen og reserven«, og i § 2, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår« til: »værnepligtige menige«.

2. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

3. I § 4, *stk. 1, 2. pkt.*, indsættes efter »24 måneder«: »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.

4. I § 4 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»*Stk. 3.* Forsvaret kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Forsvarsministeriets Personalestyrelse. Klager over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt.«

Stk. 3-5 bliver herefter *stk. 5-7*.

5. I § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår«.

6. § 9 a ophæves.

7. I § 13 a, 2. pkt., indsættes efter »i ansættelses- og personalesager«: »samt i sager om beordring af værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent«.

§ 4

I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, nr. 1, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

2. I § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.

3. I § 8 udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

§ 5

I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20. februar 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 44, stk. 3, udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår,«.

2. I § 44, stk. 4, udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juni 2025, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1 og 5, § 2, § 3, nr. 1, 3, 5 og 6, §§ 4 og 5 finder ikke anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2025. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse. Aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. september 2025 eller senere bortfalder.

Stk. 3. Forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af § 21 a og § 34, stk. 2, i værnepligtsloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3 og 4.

Stk. 4. Regler udstedt i medfør af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 13, stk. 6, i værnepligtsloven, jf. denne lovs § 1, nr. 2.

Stk. 5. Regler udstedt i medfør af § 4, stk. 3 og 4, i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 4, stk. 5 og 6, jf. denne lovs § 3, nr. 4.

§ 7

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 1-3 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske eller de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Ligestilling for kvinder og mænd, der indgår aftale om værnepligtstjeneste
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.1.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste
 - 2.3.1.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler
 - 2.3.1.3. Udsættelse, fritagelse og hjemsendelse
 - 2.3.1.4. Straf og disciplinarmidler for ulovlig udeblivelse
 - 2.3.1.5. Erstatning for tilskadekomst m.v., arbejdsmiljø og funktionærbeskyttelse
 - 2.3.1.6. Sundhedsydelse
 - 2.3.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Forsvarsministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning
3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål
4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Klimamæssige konsekvenser
9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
10. Forholdet til EU-retten
11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Danmark står i en ny sikkerhedspolitisk situation efter Ruslands invasion af Ukraine. Det er derfor afgørende, at Danmark styrker Forsvaret, så det matcher de udfordringer, som Danmark og vores allierede i NATO står overfor nu og i fremtiden. Det er således afgørende, at NATO har en stærk og troværdig afskrækkelses- og forsvarsprofil, og at Danmark i endnu højere grad bidrager hertil.

Med henblik på at styrke opbygningen af dansk forsvar har regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti den 30. april 2024 indgået anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033. Aftalen vedrører bl.a. et initiativ om en styrket værnepligt, som bl.a. skal sikre, at værnepligtige i højere grad end i dag kan indgå i Forsvarets operative opgaveløsning og styrke Danmarks mobiliseringsevne.

Dette lovforslag har til formål at gennemføre dele af initiativet om en styrket værnepligt. Der er tale om de dele, som dels kræver lovændringer, dels vurderes at være tidskritiske for styrkelsen af værnepligten. Visse andre dele af initiativet, såsom moderniseringen af Forsvarets Dag, vil blive gennemført ved et separat lovforslag, når der er foretaget supplerende analyser.

Det følger af aftalen, at værnepligtige befalingsmænd i form af løjtnanter og sergenter genindføres med henblik på bl.a. at kunne frigive fastansatte løjtnanter og sergenter til anden tjeneste og for at kunne styrke Forsvarets evne til mobilisering under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Lovforslaget har bl.a. til formål at skabe hjemmel til, at værnepligtige, der uddannes til løjtnanter eller sergenter, anses for at være befalingsmænd. I overensstemmelse med aftalen vil anvendelsen af værnepligtige, herunder værnepligtige befalingsmænd, i videst muligt omfang skulle baseres på frivillighed. Forsvarsministeriet forventer, at der vil være tilstrækkeligt med kvalificerede værnepligtige, som ønsker at gøre tjeneste som løjtnant, til at møde Forsvarets behov, hvorfor det ikke på nuværende tidspunkt vurderes nødvendigt at indføre en ordning, hvorefter værnepligtige kan beordres til at gøre tjeneste som løjtnant. Henset til, at Forsvaret har brug for langt flere værnepligtige sergenter end værnepligtige løjtnanter, kan det imidlertid ikke udelukkes, at der vil være behov for at beordre værnepligtige til at gøre tjeneste som sergenter. Med lovforslaget skabes der derfor hjemmel til, at Forsvaret kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med kvalificerede frivillige, der ønsker at aftjene værnepligtstjenesten som sergent.

Der vil desuden med lovforslaget blive skabt hjemmel til, at tjenestetiden for værnepligtige befalingsmænd vil være 36 måneder, således at det sikres, at der – efter en 24 måneders første samlet tjeneste – vil kunne ske indkaldelse til efterfølgende tjeneste i op til 12 måneder under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Endvidere følger det af aftalen, at værnepligten skal moderniseres i relation til ligestilling mellem mænd og kvinder. Kvinder melder sig i stigende grad til at gøre værnepligtstjeneste, og i dag udgør kvinder ca. en fjerdedel af dem, der gør værnepligtstjeneste. Det er en meget positiv udvikling, og det er forventningen, at en øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten vil bidrage yderligere til denne udvikling.

I overensstemmelse med aftalen vil der derfor med lovforslaget bl.a. blive skabt hjemmel til, at kvinder fremover vil blive forpligtede til at møde til og deltage i Forsvarets Dag. Som hidtil vil kvinder dog ikke i forbindelse med Forsvarets Dag skulle trække et lodtrækningsnummer, idet de med dette lovforslag ikke skal kunne indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

Derudover følger det af aftalen, at kvinder, der melder sig frivilligt til at aftjene værnepligtstjeneste, vil skulle aftjene tjenesten på samme vilkår som mænd. Lovforslaget vil derfor skabe hjemmel til, at kvinder fremover omfattes af de samme rettigheder og pligter som mænd fra det tidspunkt, hvor kvinderne underskriver en aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Udover at gennemføre den politiske aftale indeholder lovforslaget også et forslag om, at forsvarsministeren fremover kan fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige helt eller delvist kan fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet. Dette forslag er ikke en del af den politiske aftale.

Baggrunden for forslaget er, at COVID-19-pandemien bevirkede, at Forsvarets Dag i en længere periode ikke kunne gennemføres i samme omfang som normalt, og der opstod som følge heraf et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag. De værnepligtige, der har haft ønske om at møde til Forsvarets Dag, har dog løbende fået mulighed herfor. På nuværende tidspunkt er der imidlertid en stor gruppe af øvrige værnepligtige, der afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag.

En fastholdelse af mødepligten til Forsvarets Dag for de værnepligtige, der afventer at blive indkaldt hertil, vurderes at være uhensigtsmæssig. Det skal ses i lyset af, at Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige har været dækket af mænd og kvinder, der meldte sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste. Henset til den høje frivillighedsgrad blandt de unge, har der ikke været indkaldt værnepligtige til værnepligtstjeneste, som ikke selv har haft et ønske herom, og de værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag som følge af COVID-19, ville således alligevel ikke – såfremt de var mødt hertil – være blevet indkaldt til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

Det bemærkes, at der samtidig med fremsættelsen af det foreliggende lovforslag fremsættes et forslag til lov om ændring af værnepligtsloven og forskellige andre love (Fuld ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt), hvori der på baggrund af den politiske aftale under forsvarsforliget 2024-2033 om fuld ligestilling i værnepligten foreslås indført fuldstændig ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt fra den 1. januar 2027.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag

2.1.1. Gældende ret

Efter § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, er enhver dansk mand undergivet værnepligt (værnepligtig). Det indebærer bl.a., at han efter værnepligtslovens § 13, stk. 1, 1. pkt., skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori han fylder 18 år.

Indholdet af Forsvarets Dag er nærmere reguleret i § 7, stk. 1, og kapitel III i værnepligtsloven og består for de værnepligtige af en række forskellige elementer.

Det følger af værnepligtslovens § 7, stk. 1, 1. pkt., at på Forsvarets Dag orienteres de værnepligtige om de forskellige tjenesteforhold samt muligheder for indkaldelse, uddannelse og ansættelse. Efter afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven er det hensigten at give deltagerne en grundig præsentation af Forsvaret og redningsredskabet samt en orientering om Hjemmeværnet og det frivillige virke i redningsberedskabet, herunder Beredskabsstyrelsens frivillige indsatsstyrke, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger, at præsentationen bl.a. vil omfatte information om værnepligtstjeneste, ansættelses-, uddannelses- og karrieremuligheder, reaktionsstyrkekontrakter mv., samt at der i den udstrækning, den enkelte ønsker det, vil være mulighed for individuel vejledning.

Efter værnepligtslovens § 7, stk. 1, 2. pkt., gennemføres der på Forsvarets Dag tillige session, der bedømmer og udskriver de værnepligtige til værnepligtstjeneste.

Det er i en række bestemmelser i værnepligtsloven forudsat, at den bedømmelse, der skal foretages i forbindelse med Forsvarets Dag, er med henblik på at afklare den enkeltes egnethed til værnepligtstjeneste. Til brug for sessionsbedømmelsen skal de værnepligtige efter værnepligtslovens § 14, stk. 1, 1. pkt., underkaste sig lægeundersøgelser samt prøver og undersøgelser af anden art, ligesom de skal give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten. Efter værnepligtslovens § 14, stk. 1, 2. pkt., kan sessionen, hvis det skønnes nødvendigt for sessionsbehandlingen, afkræve anden myndighed oplysninger om de værnepligtiges strafbare forhold og helbredsforhold og kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til § 14, stk. 1, 2. pkt., at der inden sessionsbehandlingen udsendes bl.a. et helbredsspørgehæfte til alle værnepligtige, jf. Folketingstidende 1992-93, tillæg A, spalte 4325. Efter bemærkningerne til bestemmelsen indeholder hæftet en lang række spørgsmål, navnlig om den værnepligtiges helbredsmæssige forhold, som er relevante for bedømmelsen af egnetheden til værnepligtstjeneste, og i hæftet opfordres den værnepligtige til at underskrive en erklæring om, at han har besvaret de stillede spørgsmål så fyldestgørende og rigtigt som muligt samt om, at han giver tilladelse til, at sessionslægen indhenter flere oplysninger om hans helbredstilstand fra læger/sygehuse, hvis det skønnes nødvendigt.

I dag er store dele af den forudgående sessionsbehandling digitaliseret. Det omtalte helbreds-spørgehæfte er således et elektronisk helbredsspørgeskema, der udfyldes og indsendes digitalt af den værnepligtige forud for Forsvarets Dag.

På baggrund af sessionsbedømmelsen udskriver sessionen de værnepligtige til værnepligtstjeneste. Udskrivelsen omfatter alle værnepligtige, der ikke findes at have sådanne svagheder eller mangler, at de varigt er uegnede til al værnepligtstjeneste, ligesom sessionen inddeler de udskrevne værnepligtige i egnede og begrænset egnede, jf. værnepligtslovens § 18, stk. 1.

Endelig trækker de værnepligtige efter værnepligtslovens § 20 et lodtrækningsnummer på sessionen til brug ved fordelingen, jf. kapitel IV. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestemmelsen omtaler den lodtrækning, som er afgørende for den senere fordeling af værnepligtige efter værnepligtslovens § 23, jf. Folketingstidende 1979-80, tillæg A, spalte 2903.

Forsvarsministeren fastsætter efter værnepligtslovens § 7, stk. 1, 3. pkt., regler for afholdelsen af Forsvarets Dag, herunder for sessionernes forretningsgang, ligesom forsvarsministeren efter lovens § 17, stk. 1, fastsætter nærmere regler om afholdelse af Forsvarets Dag, herunder sessionens bedømmelse af de værnepligtiges egnethed til værnepligtstjeneste, og om udskrivningen. Bemyndigelserne er udmøntet i bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

En værnepligtig, som efter værnepligtslovens § 13 er pålagt at møde til Forsvarets Dag, og som uden lovligt forfald udebliver herfra, kan ved politiets hjælp fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen, jf. lovens § 16, og straffes for udeblivelsen efter lovens § 34. Derudover kan værnepligtige straffes efter værnepligtslovens § 34, såfremt de ikke til brug for sessionsbedømmelsen vil lade sig underkaste lægeundersøgelser samt prøver og undersøgelser af anden art eller give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten.

Forsvarsministeren kan efter værnepligtslovens § 13, stk. 4, give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år, såfremt de opfylder betingelserne i lovens § 27. Det følger af værnepligtslovens § 27, at udskrevne værnepligtige kan gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem.

Værnepligtsloven indeholder derimod ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag. Værnepligtsloven indeholder dog bestemmelser om fritagelse af værnepligtige fra værnepligten, der har den afledte effekt, at de, der fritages herfor, ikke vil skulle møde til Forsvarets Dag.

Det følger således af værnepligtslovens § 1, stk. 2, at den, der tillige er statsborger i en fremmed stat, af forsvarsministeren kan fritages for værnepligt, såfremt dette er fastsat ved gensidig overenskomst med den pågældende stat.

Efter værnepligtslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., kan den, der er tilflyttet fra Færøerne eller Grønland efter at have haft ophold dér i mindst 10 år, af forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, desuden fritages for værnepligt.

Kvinder er – i modsætning til mænd – ikke forpligtede til at møde til Forsvarets Dag, men enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet, jf. værnepligtslovens § 21 a.

Det fremgår af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven og bemærkningerne til § 21 a, at bestemmelsens formål er, at kvinder med dansk indfødsret inviteres til at deltage i Forsvarets Dag efter samme retningslinjer, som mænd indkaldes til Forsvarets Dag, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 671. Det fremgår desuden af de almindelige bemærkninger, at kvindernes mulighed for at deltage i Forsvarets Dag gør, at kvinderne også kan deltage i sessionen efter samme retningslinjer som de værnepligtige mænd, idet kvinderne dog ikke skal trække et lodtrækningsnummer, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger, at dette er begrundet i, at egnede kvinder kun indkaldes til tjeneste på værnepligtslignende vilkår, såfremt de frivilligt indgår aftale herom.

Kvinder, der ønsker at deltage i Forsvarets Dag, modtager – på tilsvarende vis som værnepligtige – et elektronisk helbredsspørgeskema, som de kan udfylde forud for Forsvarets Dag.

2.1.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033, at alle unge uanset køn skal deltage ved fremmøde på Forsvarets Dag, samt at de på Forsvarets Dag orienteres om de forskellige værnepligtslinjer samt muligheder for uddannelse og ansættelse. Med anden delaftale lægges der således op til, at kvinder på linje med mænd skal møde til og deltage i Forsvarets Dag, men at det fortsat skal være frivilligt for kvinder at melde sig til aftjening af værnepligtstjeneste.

Siden 2006, hvor ordningen med at invitere kvinder til at møde til Forsvarets Dag blev indført, har der været et stigende antal kvinder, der har valgt at deltage i Forsvarets Dag, ligesom kvinder siden 2006 har udgjort en stigende andel af de unge, der har valgt at aftjene værnepligtstjeneste. I 2023 udgjorde kvinder således 25,1 pct. af de unge, der valgte at aftjene værnepligtstjeneste i Forsvaret, mens kvinder udgjorde 27,7 pct. i Beredskabsstyrelsen.

En ordning, hvor der indføres obligatorisk Forsvarets Dag for kvinder, vil give et bredere udsnit af kvinderne en bedre forståelse for Forsvarets og Beredskabsstyrelsens arbejde samt et indblik i de forskellige muligheder, der er for at aftjene værnepligtstjeneste. En sådan ordning vil således bidrage yderligere til den positive udvikling, hvor flere kvinder vælger at aftjene værnepligtstjeneste i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

På den baggrund bør der skabes øget ligestilling mellem mænd og kvinder, således at kvinder på linje med mænd er forpligtet til at møde til og deltage i Forsvarets Dag.

For at undgå, at der med ordningen skabes en utilsigtet forskelsbehandling mellem mænd og kvinder, bør der gælde de samme fritagelsesmuligheder for kvinder, som gælder for værnepligtige. Værnepligtige kan således under nærmere betingelser fritages for værnepligt, hvilket har den afledte effekt, at de ikke skal møde til Forsvarets Dag.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at Forsvarets Dag, herunder session, gøres obligatorisk for kvinder i forhold til fremmøde og deltagelse.

Den foreslåede ordning vil dermed forpligte enhver dansk kvinde til at møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet. Det indebærer – ligesom den tilsvarende ordning for mænd – at kvinder, der tilflytter fra Færøerne eller Grønland, også vil skulle møde til Forsvarets Dag.

Den foreslåede ordning vil også indebære, at kvinder – på tilsvarende vis som mænd – på Forsvarets Dag vil skulle orienteres om de forskellige tjenesteforhold samt muligheder for bl.a. uddannelse og ansættelse. Derudover vil kvinder til brug for sessionsbedømmelsen ligeledes bl.a. skulle underkaste sig lægeundersøgelser samt give de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten, ligesom kvinder forud for Forsvarets Dag vil modtage et helbredsspørgeskema. Som hidtil vil kvinder dog ikke skulle trække et lodtrækningsnummer, hvilket hænger sammen med, at der ikke med dette lovforslag lægges op til, at kvinder skal kunne indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje. Den foreslåede ordning ændrer således ikke på, at kvinder ikke er værnepligtige.

Kvinder vil med den foreslåede ordning blive omfattet af bestemmelser i værnepligtsloven og administrative forskrifter vedrørende Forsvarets Dag eksempelvis bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv., i samme omfang som mænd, dog med den undtagelse, at kvinder ikke skal trække et lodtrækningsnummer.

Manglende fremmøde til og deltagelse i Forsvarets Dag, herunder sessionsbedømmelsen, vil efter den foreslåede ordning indebære, at kvinder fremover kan idømmes straf herfor, ligesom de ved politiets hjælp vil kunne fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen.

Den foreslåede ordning indebærer samtidig, at kvinder kan få udsættelse med at møde til Forsvarets Dag under samme betingelser som mænd, ligesom kvinder ikke skal møde til Forsvarets Dag, hvis mænd under tilsvarende omstændigheder ville være fritaget fra værnepligt. Kvinder vil dermed ikke være underlagt pligt til at møde til Forsvarets Dag, hvis mænd under tilsvarende omstændigheder ville være undtaget fra værnepligt efter værnepligtslovens § 1, stk. 2, om dobbelte statsborgere og § 1, stk. 3, om tilflyttere fra Færøerne og Grønland. Derudover vil kvinder – på tilsvarende vis som mænd – kunne fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, jf. afsnit 2.2 nedenfor.

Lovforslaget indebærer dermed, at der sker en ligestilling mellem kønnene i forhold til fremmøde til og deltagelse i Forsvarets Dag, herunder session, idet kvinder dog som hidtil ikke skal trække et lodtrækningsnummer.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, og bemærkningerne hertil.

2.2. Fritagelse for at møde til Forsvarets Dag

2.2.1. Gældende ret

Det følger af § 13, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Indholdet af Forsvarets Dag er – som omtalt i afsnit 2.1.1 ovenfor – nærmere reguleret i § 7, stk. 1, og kapitel III i værnepligtsloven og består for de værnepligtige af en række forskellige elementer, herunder orientering om de forskellige tjenesteforhold, session og lodtrækning.

Efter værnepligtslovens § 13, stk. 2, kan forsvarsministeren eller den myndighed, som forsvarsministeren bemyndiger til det, pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger af § 27 i værnepligtsloven, at udskevne værnepligtige kan gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem. Efter værnepligtslovens § 13, stk. 4, kan forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år.

Herudover følger det af § 13, stk. 5, i værnepligtsloven, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Bemyndigelserne i § 13, stk. 1, 2 og 5, er udmøntet i bekendtgørelse nr. 66 af 11. januar 2017 om Forsvarets Dag, herunder session og indkaldelse til værnepligtstjeneste mv.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

2.2.2. Forsvarsministeriets overvejelser

COVID-19-pandemien bevirkede, at det i en længere periode ikke var muligt at gennemføre Forsvarets Dag i samme omfang som normalt. Det var således i perioder ikke muligt at afholde Forsvarets Dag på grund af nedlukninger, mens det i andre perioder ikke var muligt at indkalde samme antal værnepligtige til at møde til Forsvarets Dag som forud for COVID-19 på grund af øvrige restriktioner, herunder afstandskrav.

Der opstod som følge heraf et større efterslæb af værnepligtige, der skulle være mødt til Forsvarets Dag. Som midlertidig løsning har forsvarsministeren fastsat en senere mødepligt til Forsvarets Dag for en række af de værnepligtige i medfør af værnepligtslovens § 13, stk. 1, 2. pkt. De værnepligtige, der selv har haft ønske at komme til Forsvarets Dag, har dog løbende fået mulighed for dette.

Status er, at der på nuværende tidspunkt er en stor gruppe værnepligtige, der afventer at blive indkaldt til Forsvarets Dag. Der er tale om værnepligtige, som typisk ikke har et ønske om at gøre værnepligtstjeneste.

Det er Forsvarsministeriets opfattelse, at det vil være uhensigtsmæssigt at anvende ressourcer på at indkalde de pågældende til Forsvarets Dag. Det skal ses i lyset af, at Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige i årene fra 2020 til 2022, hvor der var nedlukninger og øvrige restriktioner som følge af COVID-19, blev dækket mellem 99,9 pct. og 100 pct. af mænd og kvinder, der meldte sig frivilligt til at gøre værnepligtstjeneste. I 2023 var Forsvarets og Beredskabsstyrelsens behov for værnepligtige ligeledes dækket 100 pct. af mænd og kvinder, der ønskede at aftjene værnepligtstjeneste. Perioden fra 2020 til 2022, hvor der har været mødt færre til Forsvarets Dag, har således ikke påvirket frivillighedsgraden på de efterfølgende hold. Henset til den høje frivillighedsgrad blandt de unge har der ikke været indkaldt værnepligtige til værnepligtstjeneste, som ikke selv har haft et ønske herom. De værnepligtige, der mangler at komme til Forsvarets Dag som følge af COVID-19, ville således alligevel ikke – såfremt de var mødt hertil – være blevet indkaldt til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

For at tage højde for ovennævnte situation og eventuelle lignende situationer i fremtiden, er det Forsvarsministeriets opfattelse, at der bør skabes hjemmel i værnepligtsloven til, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige i helt særlige situationer kan fritages fra deres mødepligt.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.

Det vil eksempelvis kunne være tilfældet ved udbrud af epidemisk sygdom, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten. Det vil eksempelvis også kunne være tilfældet ved naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere, eller ved kriser og katastrofer af et sådant omfang, at Forsvarets ressourcer fra Forsvarets Dag, herunder eksempelvis lægeresourcer, skal bruges til at håndtere krisen eller katastrofen.

Muligheden for at fritage værnepligtige vil være afgrænset til nærmere fastsatte årgange af værnepligtige, således at forsvarsministeren vil kunne fastsætte regler om, at årgange af værnepligtige, der skal møde eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, helt eller delvist fritages. Bestemmelsen kan derimod ikke anvendes til generelt at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Forsvarsministeren forventer med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at de værnepligtige, som endnu ikke har været mødt til Forsvarets Dag på grund af COVID-19-pandemien og følgerne heraf, fritages for at møde til Forsvarets Dag. Endvidere vil ministeren også fremover have mulighed for at fastsætte regler om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag, hvis der opstår lignende, helt særlige situationer.

Værnepligtige, der efter den foreslåede regulering fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på et senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde til Forsvarets Dag i medfør af eksempelvis værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Det forudsættes, at forsvarsministeren ved anvendelsen af bemyndigelsen samtidig fastsætter regler om, at værnepligtige, der efter den foreslåede regulering fritages for at skulle møde til Forsvarets Dag, fortsat indtil deres fyldte 30. år vil have mulighed for at møde hertil, hvis de anmoder om at komme til Forsvarets Dag. De pågældende vil blive informeret om muligheden for fortsat at deltage i Forsvarets Dag indtil deres fyldte 30. år.

Den foreslåede ordning vil blive administreret således, at den operative kapacitet i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, der er baseret på brug af værnepligtige, ikke vil blive påvirket.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

2.3. Ligestilling for kvinder og mænd, der indgår aftale om værnepligtstjeneste

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Overordnet ramme for mænd og kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste

Efter § 1, stk. 1, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, er enhver dansk mand undergivet værnepligt (værnepligtig). Det indebærer bl.a., at han – udover at være forpligtet til at møde til og deltage i Forsvarets Dag – med de begrænsninger, der følger af værnepligtsloven, skal gøre værnepligtstjeneste, der består i 1) tjeneste i forsvaret, 2) tjeneste i redningsberedskabet, 3) bistandsarbejde i udviklingslande eller 4) civilt arbejde efter den særlige lovgivning herom, jf. værnepligtslovens § 2, stk. 1.

Værnepligtige, der udskrives til værnepligtstjeneste på Forsvarets Dag, kan vælge at indgå aftale om at aftjene værnepligtstjeneste i medfør af værnepligtslovens § 21, der omhandler muligheden for at aftjene "frivillig værnepligt". Efter bestemmelsen kan forsvarsministeren bestemme, at udskrevne værnepligtige, der ønsker at gøre værnepligtstjeneste i forsvaret eller i det statslige redningsberedskab, kan indgå aftale om at blive indkaldt forud for øvrige værnepligtige. Det gælder uanset, om de værnepligtige er inddelt i egnede eller begrænset egnede efter lovens § 18, stk. 1, 2. pkt., og uanset udfaldet af lodtrækningen efter lovens § 20. Det fremgår af afsnit 4 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven, at der i begrebet "frivillig værnepligt" ligger, at den udskrevne værnepligtige over for fordelingsmyndigheden giver afkald på fritagelsesmuligheden, jf. Folketingstidende 1980-81, tillæg A, spalte 2896. Det fremgår desuden af de almindelige bemærkninger, at fordelingsmyndigheden til gengæld giver tilsagn om at indkalde den værnepligtige på det tidspunkt og på det sted, som han selv har ønsket. Derudover fremgår det af de almindelige bemærkninger, at det med værnepligtslovens § 21 markeres, at ordningen hviler på en aftale mellem den værnepligtige og fordelingsmyndigheden.

Værnepligtslovens § 21 er udmøntet i bekendtgørelse nr. 67 af 11. januar 2017 om fordeling af udskrevne værnepligtige og behandling af oplysninger om udskrevne værnepligtiges strafbare forhold mv. Bekendtgørelsen fastsætter bl.a. nærmere rammer for aftaler om værnepligtstjeneste.

Hvis mænd indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, omfattes de af forskellig lovgivning, der regulerer forhold knyttet til selve værnepligtstjenesten. På hvilken måde og under hvilke former selve aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå, er for de værnepligtige som udgangspunkt reguleret i lov om forsvarets personel, jf. lovebekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006 med senere ændringer, og beredskabsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018 – samt administrative forskrifter, der er udstedt i medfør heraf – som hver især knytter sig til den tjeneste, den værnepligtige skal aftjene.

Lov om forsvarets personel regulerer værnepligtstjenesten for de værnepligtige, der gør tjeneste i Forsvaret. Af § 4, stk. 1-3, i lov om forsvarets personel fremgår således bl.a. bestemmelser om tjenestetidens længde for de værnepligtige, uddannelsen af de værnepligtige, og hvordan de værnepligtige skal aflønnes i forbindelse med værnepligtstjenesten. Derudover indeholder §§ 7-9 i lov om forsvarets personel bestemmelser omkring bl.a. hjemsendte værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde. I medfør af en række af bestemmelserne er der bl.a. udstedt bekendtgørelse nr. 1648 af 13. november 2020 om tjenestetid for værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret. For de værnepligtige, der gør tjeneste i Beredskabsstyrelsen, er længden af deres tjenestetid, uddannelse og aflønning reguleret i beredskabslovens §§ 52 og 53. Derudover indeholder beredskabslovens § 54 bestemmelser om de værnepligtiges pligt til at stå til rådighed for redningsberedskabet, herunder i katastrofetilfælde. I medfør af bestemmelserne er der udstedt bekendtgørelse nr. 41 af 21. januar 1998 om personel i redningsberedskabet m.v. med senere ændringer.

Kvinder, der har deltaget i Forsvarets Dag, og som er vurderet egnede eller begrænset egnede, og som ønsker at gøre værnepligtstjeneste, indgår – i modsætning til værnepligtige – individuelle kontrakter om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, der fastsætter på hvilken måde og under hvilke former selve aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå. Det fremgår af kontrakterne, at ansættelserne sker i henhold til de respektive kollektive aftaler og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Cirkulæret fastsætter bl.a. regler om værnepligtsløn under den første samlede tjeneste, feriegodtgørelse og regler om friheder, herunder arbejdstidsregler.

Kvinder, der ansættes på værnepligtslignende vilkår, er i dag omfattet af det arbejdsretlige system. Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) har forhandlingsretten for kvinder, der gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af Hovedaftale mellem Finansministeriet og statsansattes kartel, overenskomstsektionen, jf. cirkulære nr. 195 af 27. november 1991. HKKF har indgået overenskomstaftale med Forsvarsministeriets Personalestyrelse for konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever samt korporaler af linjen og reserven i hæren, jf. cirkulæreskrivelse nr. 9620 af 7. juni 2021, som også gælder for ansatte på værnepligtslignende vilkår i hæren. Centralforeningen for Stampersonel (CS) har forhandlingsretten for de resterende kvinder, der ikke gør værnepligtstjeneste i hæren. Kvinderne er omfattet af hovedaftalen mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og CO10, Centralorganisationen af 2010 (LC/CO10 – hovedaftalen), jf. cirkulære nr. 9428 af 8. september 2011. CS har desuden tiltrådt Fællesoverenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation og Centralorganisationen af 2010, jf. cirkulære nr. 9338 af 30. marts 2022.

Der er desuden for kvinder på værnepligtslignende vilkår indgået aftaler mellem Forsvarsministeriets Personalestyrelse og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Aftalerne fastsætter bl.a., at kvinder ansættes tidsbegrænset, at ansættelseslængden svarer til den tjeneste, som er fastsat for værnepligtige inden for det pågældende værn, korps, tjenestegren eller i Beredskabsstyrelsen. Endelig fastsætter aftalerne, at kvinder på værnepligtslignende vilkår ydes samme løn og ydelser og er underlagt samme vilkår i forhold til tjenestens omfang, indkvartering, arbejdstid, ferieorlov m.v., som gælder for tilsvarende værnepligtige.

Kvinder, der indgår aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, erstatter et tilsvarende antal værnepligtige, men antallet af kvinder, der antages, afhænger af antallet af egnede ansøgere og Forsvarets behov for personel, og der er således ikke et retskrav på at blive antaget på værnepligtslignende vilkår, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4965.

Aftalerne om ansættelse på værnepligtslignende vilkår regulerer ikke den del af værnepligtstjenesten, der vedrører tiden efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste. De pligter, der påhviler kvinderne efter hjemsendelsen, er derimod reguleret i henholdsvis lov om forsvarets personel og beredskabsloven samt administrative forskrifter udstedt i medfør heraf. Hjemsendte kvinder, der har aftjent første samlede tjeneste i Forsvaret, er således – på tilsvarende vis som mænd – omfattet af §§ 7-9 i lov om forsvarets personel om pligt til at forrette tjeneste i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, mens hjemsendte kvinder fra Beredskabsstyrelsen er omfattet af § 54, jf. § 54 a, i beredskabsloven, om de værnepligtiges pligt til at stå til rådighed for redningsberedskabet, herunder i katastrofetilfælde.

2.3.1.2. Fortrydelsesret og opsigelsesvarsler

Det fremgår af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til værnepligtsloven, at det er hensigten, at mænd, der har indgået aftale om "frivillig værnepligt", gives en kortere fortrydelsesret, således at deltagere i Forsvarets Dag, der eksempelvis indgår en aftale på selve dagen, har mulighed for efterfølgende at annullere den indgåede aftale, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 668. Aktuelt gives værnepligtige en fortrydelsesret på fire uger fra aftalens underskrivelse. Efter fortrydelsesfristens udløb kan aftalen ikke opsiges af den værnepligtige.

For kvinder på værnepligtslignende vilkår indgås de individuelle kontrakter i dag med mulighed for en gensidig opsigelse uden varsel i perioden fra indgåelse af kontrakten og frem til, at værnepligtstjenesten påbegyndes.

Aftalerne mellem Forsvarets Personalestyrelse og henholdsvis HKKF og CS om ansættelse på værnepligtslignende vilkår i Forsvaret og Beredskabsstyrelsen – som omtalt i afsnit 2.3.1.1 ovenfor – fastsætter, at der for kvinder på værnepligtslignende vilkår kan aftales en prøvetid på to måneder, hvori der gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage. Efter udløbet af prøvetiden gælder et gensidigt opsigelsesvarsel på én måned. Ved tilskadekomst er opsigelsesvarslet fire måneder fra arbejdsgivers side, idet datoen for ophør af tjenesten dog ikke kan gå ud over datoen for ansættelsesforholdets ophør. Muligheden for at fastsætte prøvetid er i overensstemmelse hermed udmøntet i de individuelle ansættelseskontrakter for kvinderne. Kvinderne modtager løn i opsigelsesperioden, uanset om de eller arbejdsgiver har opsagt ansættelsesforholdet.

2.3.1.3. Udsættelse, fritagelse og hjemsendelse

Mænd, der har indgået aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, kan søge om udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller søge overførsel til civilt arbejde efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, eller søge om tilladelse til at opfylde værnepligten ved bistandsarbejde i udviklingslande efter lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande, jf. lovbekendtgørelse nr. 428 af 30. september 1980, som ændret ved § 13 i lov nr. 980 af 17. december 1997.

Efter værnepligtslovens § 27 kan udskrevne værnepligtige gives udsættelse med møde til den første samlede tjeneste indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 26 år, når de godtgør, at udsættelsen af hensyn til deres uddannelse eller af andre grunde vil være af særlig betydning for dem. Efter det tidspunkt kan udsættelse med den første samlede tjeneste kun gives værnepligtige, der godtgør, at udsættelsen har væsentlig betydning for deres eller deres pårørendes velfærd og kun for et år ad gangen og sammenlagt i højest tre år, jf. lovens § 28. Efter lovens § 29, stk. 1, kan værnepligtige fritages for værnepligtstjeneste, når de efter § 28 har opnået sammenlagt tre års udsættelse, såfremt de godtgør, at fritagelsen har afgørende betydning for deres eller deres pårørendes velfærd.

Når den første samlede tjeneste er påbegyndt i enten Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, kan de værnepligtige efter § 1, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde overføres til civilt arbejde, hvis militærtjeneste af enhver art må anses for at være uforenelig med deres samvittighed. Efter ordningen fritages de værnepligtige for militær tjeneste mod i stedet at udføre andet statsarbejde, der ikke må tjene militære formål. De værnepligtige, der endnu ikke er mødt til værnepligtstjeneste, kan endvidere få tilladelse til at opfylde værnepligten ved udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande, jf. § 1, stk. 1, i lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. I tilfælde, hvor den værnepligtige fritages for tjeneste i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen mod overførelse til civilt arbejde eller udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande, vil det herefter være lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde henholdsvis lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande – samt administrative forskrifter, der er udstedt i medfør heraf – som vil regulere, på hvilken måde og under hvilke former denne tjeneste skal foregå.

Efter § 4, stk. 4, 1. pkt., i lov om forsvarets personel fastsætter forsvarsministeren i hvilket omfang værnepligtiges strafafsoning eller ulovlige fravær skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse. Det følger endvidere af beredskabslovens § 61, stk. 1, 1. pkt., at forsvarsministeren bestemmer, i hvilket omfang strafafsoning og ulovligt fravær skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse.

§ 4, stk. 4, 1. pkt., i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 61, stk. 1, 1. pkt., er udmøntet i bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, der bl.a. fastsætter nærmere regler om hjemsendelse. Bekendtgørelsens §§ 1-4 fastsætter bl.a., at værnepligtige kan hjemsendes med henblik på genindkaldelse, hvis de møder senere end to dage efter det fastsatte mødetidspunkt, hvis de sammenlagt er ulovligt fraværende i mere end 10 tjenestedage, hvis de har været varetægtsfængslet i 10 tjenestedage, eller hvis de skal afsone

frihedsstraf i mere end 10 tjenestedage. Det følger desuden af bekendtgørelsens § 5, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse foretager den overordnede forvaltning af den værnepligtige og kan fritage en værnepligtig for fornyet indkaldelse.

Praksis er endvidere, at tjenestegørende værnepligtige, der antages at have pådraget sig en helbredsmæssig lidelse, enten fysisk eller psykisk, så vedkommende ikke kan deltage i tjenesten i fuldt omfang, kan indstilles til en Session for Tjenestegørende Værnepligtige med henblik på vurdering af den pågældendes egnethed til værnepligtstjeneste. Session for Tjenestegørende Værnepligtige afgør med baggrund i en ny sessionsvurdering, hvorvidt den værnepligtige skal hjemsendes, fastholdes i pligten og indkaldes på et senere mødehold eller fortsætte tjenesten.

Det følger endvidere af § 6 i bekendtgørelsen om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, at værnepligtige, der af en session er erklæret uegnet eller for tiden uegnet til værnepligtstjeneste, hjemsendes. Den værnepligtige, der er erklæret uegnet eller for tiden uegnet, indkaldes ikke til ny tjeneste, medmindre vedkommende ansøger herom.

For kvinder på værnepligtslignende vilkår gælder der ikke tilsvarende regler for udsættelse af tjenesten eller hjemsendelse på grund af helbredsmæssige årsager. Ønskes kvinder på værnepligtslignende vilkår hjemsendt af eksempelvis helbredsmæssige årsager, indstilles de i stedet til opsigelse. Kvinderne ydes løn i opsigelsesperioden. Hvis opsigelsen skyldes tilskadekomst i tjenesten, gælder et forlænget opsigelsesvarsel på fire måneder.

Som beskrevet i afsnit 2.3.1.1 ovenfor, er de pligter, der påhviler hjemsendte kvinder, der har aftjent første samlede tjeneste, reguleret i henholdsvis lov om forsvarets personel og beredskabsloven. Hvor værnepligtiges mulighed for fritagelse for de pligter, der påhviler dem efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste – på tilsvarende vis som ved den første samlede tjeneste – er reguleret i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde, er kvindernes mulighed herfor reguleret i lov om forsvarets personel og beredskabsloven.

Det følger således af § 9 a i lov om forsvarets personel, at kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militærtjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforeneligt med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for tjeneste. Efter beredskabslovens § 54 b kan ministeren for samfundssikkerhed og beredskab ud fra samme hensyn fritage kvindeligt personel, som er afskediget eller hjemsendt fra redningsberedskabet. Afgørelse efter bestemmelserne bliver truffet på grundlag af en konkret vurdering efter tilsvarende kriterier som ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde. Det fremgår af bemærkningerne til henholdsvis § 9 a i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 54 b, at fritagelse efter bestemmelserne ikke er forbundet med en pligt til at udføre andet statsarbejde, jf. Folketingstidende 1997-98, tillæg A, side 2166 og Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 4793. Forsvarsministeren og ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan endvidere efter henholdsvis § 9 a, 2. pkt., i lov om forsvarets personel og beredskabslovens § 54 b, 2. pkt., fastsætte nærmere regler herom. Bemyndigelserne er ikke udnyttet.

Derudover kan forsvarsministeren eller den myndighed, ministeren bemyndiger til det, give udsættelse til værnepligtige, som efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste genindkaldes, såfremt de godtgør, at de i § 27 anførte betingelser er til stede, jf. værnepligtslovens § 30 a.

Udsættelsen skal således ske af hensyn til de værnepligtiges uddannelse eller af andre grunde være af særlig betydning for dem. En tilsvarende mulighed gælder ikke for kvinder.

2.3.1.4. Straf og disciplinarmidler for ulovlig udeblivelse

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Forsvaret uden lovlig grund kan i grove tilfælde straffes efter § 25 i militær straffelov, jf. lov nr. 530 af 24. juni 2005 med senere ændringer. Militær straffelov, herunder § 25 om udeblivelse, finder anvendelse på al tjenstgørende militært personel inden for Forsvarsministeriets område og hjemsendt militært personel inden for Forsvarsministeriets område med hensyn til militære pligter, som påhviler det efter hjemsendelsen, jf. § 1, stk. 1, i militær straffelov. Bestemmelsen omfatter således både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, for kvinder dog med forbehold for den vidtgående fortrydelses- og opsigelsesret beskrevet i afsnit 2.3.1.2 ovenfor. Kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil således kunne straffes for udeblivelse fra værnepligtstjeneste. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar og sanktion efter militær disciplinarlov, jf. lov nr. 532 af 24. juni 2005, som § 98 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 2 i lov nr. 1550 af 19. december 2017.

Udeblivelse fra værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen uden lovlig grund kan straffes efter beredskabslovens § 60. Mindre grove tilfælde medfører dog alene disciplinært ansvar efter beredskabslovens § 62 og sanktioner efter lovens § 63. Desuden følger det af beredskabslovens § 54 a, at §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår. Bestemmelsen omfatter således også både værnepligtige og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i Beredskabsstyrelsen.

2.3.1.5. Erstatning for tilskadekomst m.v., arbejdsmiljø og funktionærbeskyttelse

Som beskrevet i afsnit 2.3.1.1 ovenfor regulerer lov om forsvarets personel og beredskabsloven som udgangspunkt på hvilken måde og under hvilke former aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå for de værnepligtige, mens det for kvindernes vedkommende som udgangspunkt er reguleret ved kollektive og individuelle aftaler.

Der er imidlertid også anden lovgivning omkring erstatning for tilskadekomst m.v., arbejdsmiljø og funktionærbeskyttelse, der supplerer de nævnte love og aftaler.

Det følger således af § 1 i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., jf. lovbekendtgørelse nr. 284 af 14. marts 2013, som ændret ved § 3 i lov nr. 395 af 2. maj 2016 og § 7 i lov nr. 285 af 29. marts 2017, at værnepligtige, som rammes af en ulykke eller en sygdom, der med rimelig sandsynlighed kan henføres til udførelsen af de pligter, som er forbundet med tjenesten, eller de forhold, hvorunder tjenesten foregår, ydes erstatning fra staten. Det følger af § 2, at erstatningen efter § 1 fastsættes efter reglerne i arbejdsskadesikringsloven, medmindre andet følger af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. indebærer desuden bl.a. et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for anmeldelse af skader. Det fremgår af de almindelige bemærkningerne til lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., at det lempeligere sygdomsbegreb er begrundet i tjenestens tvungne karakter og de særlige forhold i øvrigt, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6631.

Lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. gælder derimod ikke for kvinder på værnepligtslignende vilkår. Kvinderne er således i dag omfattet af de almindelige regler i arbejdsskadesikringsloven, hvis de kommer til skade i forbindelse med værnepligtstjenesten.

Når de gør værnepligtstjeneste, er både værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår omfattet af arbejdsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021 med senere ændringer.

De værnepligtige vil i enkelte situationer, når de modtager teoretisk undervisning, i stedet være omfattet af undervisningsmiljøloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017, som ændret ved § 1 i lov nr. 1664 af 30. december 2024. Det gør sig derimod ikke gældende for kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Det følger herudover af § 6, stk. 1, i lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 24. august 2017, som ændret ved § 27 i lov nr. 1711 af 27. december 2018, at en funktionærs indkaldelse til aftjening af værnepligt, såvel civil som militær, ikke berettiger arbejdsgiveren til at afskedige funktionæren, men forholdet kan kun afvikles gennem opsigelse i henhold til § 2, og funktionæren har ret til løn i overensstemmelse med nærværende paragrafs stk. 2. Funktionæren er dog pligtig at underrette arbejdsgiveren, så snart han modtager meddelelse om tidspunktet for indkaldelsen, dog tidligst så lang tid forinden indkaldelsen, at funktionæren efter reglerne i § 2, stk. 6, kunne have opsagt tjenesteforholdet til ophør ved udgangen af den forud for indkaldelsestidspunktet liggende måned. Undladelse heraf berettiger arbejdsgiveren til ved den første indkaldelse at hæve forholdet uden varsel fra indkaldelsesdagen og ved senere indkaldelser at kræve erstatning for det tab, der er forvoldt ved undladelsen af at give underretning.

Det følger endvidere af § 6, stk. 2, at medens en funktionær ikke har krav på løn under den første indkaldelse, er arbejdsgiveren under senere indkaldelser pligtig at betale løn for den måned, i hvilken indkaldelsen finder sted, og den derpå følgende måned.

Endelig følger det af § 6, stk. 3, at efter genindkaldelse til militærtjeneste har funktionæren ret til at genindtræde i sin stilling med uændret anciennitet. Hvis funktionæren vil benytte sig af denne ret, påhviler det ham, samtidig med at han giver underretning om indkaldelsen, jf. § 6, stk. 1, at meddele arbejdsgiveren dette, og han er i så tilfælde forpligtet til ved hjemsendelsen at genindtræde i stillingen.

2.3.1.6. Sundhedsydelser

Lov om forsvarets personel og beredskabsloven samt de kollektive og individuelle aftaler – som beskrevet i afsnit 2.3.1.1 ovenfor – suppleres i øvrigt af lovgivning omkring sundhedsydelser.

Personer, der har bopæl her i landet, har efter § 7, stk. 1, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 5. september 2024 med senere ændringer, ret til alle sundhedslovens ydelser. Ved bopæl forstås i sundhedslovens forstand folkeregistrering i Det Centrale Personregister (CPR), jf. sundhedslovens § 7, stk. 2.

Personer uden bopæl i Danmark har alene adgang til akut og fortsat sygehusbehandling efter sundhedslovens §§ 8 og 80, som regionerne opkræver betaling for, medmindre andet følger af

EU-rettens regler. Personer uden bopæl i Danmark, som er sygesikret i et andet EU-land, er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger. Forordningen vedrører koordinering af medlemslandenes sociale sikringsordninger for personer, der bevæger sig over grænserne inden for EU. Den anvendes sammen med forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger. I tilfælde af sygdom eller et ulykkestilfælde har de personer, der bevæger sig inden for EU-forordningens geografiske område i forbindelse med deres arbejde, uddannelse, pension eller ferieophold, ret til den behandling, de har brug for, i det land, hvor de opholder sig, mens udgiften hertil som udgangspunkt afholdes af det land, hvor den pågældende er socialt sikret, herunder sygesikret. Reglerne gælder også for EØS-landene (Norge, Island og Liechtenstein) og Schweiz.

Efter sundhedslovens § 11 kan indenrigs- og sundhedsministeren fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang lovens ydelser efter afsnit V om praksissektorens ydelser og afsnit X om tilskud til lægemidler tilkommer blandt andre personer, der er indkaldt til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der kan sidestilles hermed.

Indenrigs- og sundhedsministeren har i medfør af bestemmelsen udstedt bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgangen til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper (Hvilende ret til ydelser efter lovens afsnit V og X). Efter bekendtgørelsens § 1 har indkaldte til værnepligtstjeneste eller tjeneste, der træder i stedet herfor, ikke adgang til ydelser efter sundhedslovens afsnit V og X, hvis der under indkaldelsen er draget omsorg for de pågældendes ydelser efter lovens afsnit V og X, og opholdet skønnes at ville vare tre måneder eller mere. Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 2, at den pågældende så vidt muligt skal aflevere sit sundhedskort til tjenestestedet.

Efter ordningen afleverer de værnepligtige mænd deres sundhedskort under deres værnepligtstjeneste og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, i stedet for egen praktiserende læge. Sundhedsbehandlinger i Forsvaret hører som hovedregel under Forsvarets Sanitetskommando. De sundhedsfaglige ydelser til de værnepligtige i Forsvaret, der ikke har sundhedskort under værnepligtstjenesten, varetages af infirmerierne og i værnepligtskonsultationerne. Under værnepligtstjenesten i Beredskabsstyrelsen behandles de værnepligtige af kasernelæger, som Beredskabsstyrelsen har tegnet kontrakt med.

Kvinder, der er ansat på værnepligtslignende vilkår, skal derimod ikke i dag i forbindelse med værnepligtstjenesten aflevere deres sundhedskort. Kvinderne har således – i modsætning til de værnepligtige – adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

2.3.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033, at de kvinder, der melder sig frivilligt til aftjening af værnepligtstjeneste, skal aftjene tjenesten på samme vilkår som mænd.

Kvinder melder sig – som beskrevet i afsnit 2.1.2 ovenfor – i stigende grad til at gøre værnepligtstjeneste ved Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, og i dag udgør kvinder ca. en fjerdedel af

dem, der gør værnepligtstjeneste. Samtidig melder alle de mænd, der i dag gør værnepligtstjeneste, sig frivilligt. I 2023 var 100 pct. af dem, der gjorde værnepligtstjeneste, således frivillige mænd og kvinder, som havde indgået en aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Uanset at både mænd og kvinder melder sig frivilligt til at aftjene værnepligtstjeneste, gælder der ikke lige vilkår for mænd og kvinder, når de gennemfører tjenesten.

Kvinderne har i forhold til mændene en udvidet fortrydelses- og opsigelsesret, som har negativ indvirkning på mulighederne for at planlægge værnepligtsuddannelserne. Den stigende andel af kvinder i værnepligtstjenesten betyder, at planlægningen af værnepligtsuddannelserne på de enkelte kaserner, flyvestationer, flådestationer og beredskabscentre i højere grad er afhængig af, at de tilmeldte kvinder på værnepligtslignende vilkår møder op til den første samlede tjeneste – og ikke udebliver eller fortryder aftalen om at gøre værnepligtstjeneste umiddelbart inden mødedatoen. Når kvinder benytter sig af opsigelses- eller fortrydelsesretten i forbindelse med den første samlede tjeneste, kan det eksempelvis betyde, at Beredskabsstyrelsens løsning af akutte beredskabsopgaver udfordres, ligesom der opstår usikkerhed om løsningen af opgaver ved især Den Kongelige Livgarde, Garderhusarregimentets Hesteeskadron og på Kongeskibet Dannebrog, hvor der i høj grad anvendes værnepligtige. Kvinder på værnepligtslignende vilkår oplever ofte den nuværende forskelsbehandling negativt, uanset at de ulige vilkår på visse områder stiller kvinderne bedre end mændene. De ulige vilkår indebærer således, at kvinderne i visse tilfælde føler sig mindre inkluderet i fællesskabet under værnepligtsuddannelsen. Der opstår dermed en skævvridning, som kan påvirke fællesskabsfølelsen på værnepligtsholdene.

Forsvarsministeriet finder på den baggrund, at der bør skabes ens vilkår for kvinder og mænd, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Det vurderes imidlertid mest hensigtsmæssigt, at kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, ikke under tjenesten kan beordres til at aftjene tjeneste som sergent i Forsvaret efter den ordning, der er beskrevet i afsnit 2.4 om genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter. Det vurderes således mest hensigtsmæssigt, at en mulighed for at kunne beordre kvinder hertil først indføres i forbindelse med indførelse af fuld ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til værnepligten.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at når en kvinde indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil hun blive omfattet af det samme retsgrundlag som værnepligtige. Det vil gælde fra det tidspunkt, hvor hun indgår aftalen om at gøre værnepligtstjeneste.

En kvinde, der på Forsvarets Dag er erklæret egnet eller begrænset egnet til værnepligtstjeneste, vil – ligesom i dag – kunne indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Efter indgåelse af en sådan aftale, vil kvinden dog – som noget nyt – efter den foreslåede ordning blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter. Det gælder bl.a. værnepligtsloven, lov om forsvarets personel, beredskabsloven, lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde og lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. Det gælder også administrative forskrifter som bl.a. bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under

militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 995 af 4. oktober 2008 om civil værnepligt, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret.

Det forhold, at ligestillingen med lovforslaget vil blive øget, vil på flere områder indebære væsentlige ændringer i kvinders vilkår, når de gør værnepligtstjeneste, og det vil på nogle områder – særligt i forhold til fortrydelses- og opsigelsesmuligheder – isoleret set betyde en forringelse af kvinders vilkår. Den foreslåede ordning vil således betyde, at kvinder, som indgår aftale om værnepligtstjeneste, ikke fremover vil kunne opsigte aftalen. De vil i stedet blive omfattet af den nuværende ordning for værnepligtige, hvorefter de værnepligtige, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, gives en fortrydelsesret, der for tiden er på fire uger.

Som en konsekvens af den foreslåede ordning vil heller ikke kvinder fremover efter fortrydelsesfristens udløb kunne opsigte deres aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Kvinderne vil – som mændene er det i dag – være henvist til enten at søge udsættelse eller fritagelse efter værnepligtslovens kapitel VI eller til at søge overførsel til civilt arbejde efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde eller søge om tilladelse til at opfylde værnepligten ved udførelse af bistandsarbejde i udviklingslande efter lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande. Desuden vil kvinderne på samme måde som mændene kunne hjemsendes i særlige tilfælde, eksempelvis af helbredsmæssige eller sociale årsager.

Efter den foreslåede ordning vil kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, ikke under tjenesten kunne beordres til at aftjene tjeneste som sergent i Forsvaret efter den ordning, der er beskrevet i afsnit 2.4 om genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter.

Med den foreslåede ordning vil vilkårene for kvinder, der gør værnepligtstjeneste i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, fremover ikke være reguleret ved kollektive og individuelle aftaler, men i stedet være reguleret ved lov og administrative forskrifter, som det er tilfældet i dag for mænd, der gør værnepligtstjeneste.

Den foreslåede ordning vil dermed have den konsekvens, at de indgåede aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår mellem Forsvarsministeriets Personalestyrelse og henholdsvis Hærens Konstabel- og Korporalforening og Centralforeningen for Stampersonel samt de bagvedliggende organisationsaftaler og gældende fællesoverenskomster ikke vil være gældende for kvinder, der fremover indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Desuden vil lovforslaget indebære, at kvinderne fremover – som mændene gør det i dag – skal aflevere deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og dermed som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen.

Lovforslaget vil derudover betyde, at kvinderne fremover vil blive omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som mændene er det i dag. Det vil stille dem bedre, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb.

Det foreslås endvidere at etablere hjemmel til, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at gøre værnepligtstjeneste,

når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Den foreslåede ordning for udenlandske kvinder vil svare til den tilsvarende ordning, der gælder for udenlandske mænd.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 og 5, § 2, § 3, nr. 1, 3, 5 og 6, samt §§ 4 og 5 og bemærkningerne hertil.

2.4. Genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter

2.4.1. Gældende ret

Efter § 1, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret bl.a. ved lov nr. 328 af 30. marts 2019 og senest ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt.

Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til § 1, stk. 1, at der ved »indkaldt« personel forstås indkaldte værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er indkaldt til den første samlede tjeneste eller efterfølgende tjeneste i forsvaret, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4972. Det fremgår desuden af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved »hjemsendt« militært personel forstås værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt efter den første samlede tjeneste i forsvaret. Endvidere fremgår det bl.a. af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved »ansat« personel forstås dels personel med et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, dels personel, der har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

§ 2 i lov om forsvarets personel fastlægger herefter, hvad »militært personel« omfatter. Det følger af § 2, stk. 1, nr. 1, i lov om forsvarets personel, at militært personel omfatter befalingsmænd og menige, der indordnes i en rækkefølge af militære grader efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse. Efter lovens § 2, stk. 2, 1. pkt., omfatter befalingsmænd personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Endvidere følger det af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., at menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår.

§ 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 489 af 7. juni 2006 om ændring af lov om forsvarets personel og lov om hjemmeværnet (Omlægning af værnepligten m.v.). Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til bestemmelsen, at da der ikke længere – som en konsekvens af omlægningen af værnepligtsuddannelsen – uddannes værnepligtige befalingsmænd eller kvindelige befalingsmænd på værnepligtslignende vilkår (sergenter og løjtnanter), vil værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår altid være menigt personel og dermed omfattet af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., om menige, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4973.

Det fremgår derudover bl.a. af bemærkningerne til bestemmelsen, at ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen »af reserven« forstås personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med Forsvaret med

pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom, samt at værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtslignende vilkår således ikke vil være omfattet af begrebet personel af reserven, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4973. Det fremgår af afsnit 2.3 og 2.5 i de almindelige bemærkninger til lov om forswarets personel, at det var de hjemsendte værnepligtige mænd og de hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der var uddannet til befalingsmænd, som bl.a. var personel af reserven, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4965 og 4967.

Det følger således af § 2 i lov om forswarets personel og bemærkningerne hertil, at værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår i dag tilhører personelgruppen »menige«, og at de modsætningsvist ikke er eller kan være omfattet af personelgruppen »befalingsmænd«.

§ 2 i lov om forswarets personel er udmøntet i bekendtgørelse nr. 294 af 24. marts 2010 om militære grader mv. for personel i det militære forsvar.

Forsvarsministeren fastsætter i medfør af § 4, stk. 1, i lov om forswarets personel bl.a. tjenestetidens længde for de værnepligtige i Forsvaret, hvilken dog ikke kan overstige i alt 24 måneder. Det fremgår af afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lov om forswarets personel, at den samlede maksimale tjenestetid for værnepligtige vil omfatte både den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 124 som fremsat, side 5.

Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår kan i dag indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret eller mobiliseringskompagnier under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, jf. §§ 7-9 i lov om forswarets personel. Efter afsnit 2.1.2 i de almindelige bemærkninger til lov om forswarets personel samt bemærkningerne til § 7 kan den efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst udgøre 6 måneder, mens der ikke gælder en tilsvarende begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af den efterfølgende tjeneste i mobiliseringskompagnierne, dog således at den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste ikke kan overstige den samlede maksimale tjenestetid efter lovens § 4, stk. 1, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 124 som fremsat, side 5 og 8.

§ 4, stk. 1, § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, i lov om forswarets personel er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1648 af 13. november 2020 om tjenestetid for værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår i forsvaret.

2.4.2. Forsvarsministeriets overvejelser

Det følger af anden delaftale under forsvarsforliget 2024-2033, at aftaleparterne er enige om at genindføre værnepligtige sergenter og løjtnanter, samt at der er tale om leder- (løjtnant) og mellemlederkonstruktioner (sergent), hvor værnepligtige uddanner sig i op til ét år efterfulgt af op til ét års tjeneste. Det følger endvidere af aftalen, at værnepligtige løjtnanter og sergenter efter endt uddannelse bl.a. vil skulle uddanne menige værnepligtige, og at det herved sikres, at der er et tilstrækkeligt antal af befalingsmænd, der kan uddanne og lede de værnepligtige som led i opbygningen af den styrkede værnepligtsmodel.

Genindførelse af værnepligtige løjtnanter og sergenter vil gøre det muligt at erstatte og frigive fastansatte løjtnanter og sergenter til anden tjeneste, hvilket vil kunne mindske Forsvarets bemandingsudfordringer. Herudover vil indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter kunne styrke Forsvarets evne til mobilisering i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, hvor de vil udgøre den nødvendige føringsstruktur.

Henset til, at værnepligtige, der under deres værnepligtstjeneste uddannes til løjtnant eller sergent, skal være omfattet af personelgruppen »befalingsmænd« og ikke personelgruppen »menige«, er der behov for, at personelgruppen »befalingsmænd« udvides til også at omfatte disse værnepligtige.

I forhold til den nærmere inddeling af de værnepligtige befalingsmænd vil det efter Forsvarsministeriets opfattelse mest hensigtsmæssigt ske ved bekendtgørelse. Derved vil der ved fastlæggelsen af den nærmere militære inddeling mellem eksempelvis de nuværende løjtnanter af linjen, løjtnanter af reserven og de kommende værnepligtige løjtnanter kunne tages højde for Forsvarets ændrede behov.

Det følger desuden af anden delaftale, at aftaleparterne er enige om, at frivillighed også fremadrettet skal være et bærende princip i værnepligtstjenesten i videst muligt omfang, og at tvangsindkaldelse udgør en sidste løsning. Med henblik på sikre, at der vil være et tilstrækkeligt antal af værnepligtige befalingsmænd, der kan uddanne og lede værnepligtige menige, indføres der mulighed for, at Forsvaret kan beordre værnepligtige menige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste, til at skulle gøre tjeneste som sergent.

Det er imidlertid Forsvarsministeriets opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt er behov for, at værnepligtige skal kunne beordres til at gøre tjeneste som løjtnant i forbindelse med deres værnepligtstjeneste, og det vil således være frivilligt for de værnepligtige, om de ønsker at gøre tjeneste som løjtnant. Denne forskel mellem værnepligtige løjtnanter og sergenter skal ses i lyset af, at der er brug for langt flere værnepligtige sergenter end værnepligtige løjtnanter, og det er således forventningen, at de værnepligtige løjtnanter, der skal bruges, vil kunne rekrutteres ad frivillighedens vej. I overensstemmelse med aftalen er det Forsvarsministeriets opfattelse, at Forsvaret i videst muligt omfang vil skulle rekruttere værnepligtige sergenter ad frivillighedens vej. Muligheden for at beordre værnepligtige menige til at gøre tjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som har de fornødne kvalifikationer til at gøre tjeneste som sergent, bør alene udgøre en sidste løsning.

For værnepligtige, der uddannes til løjtnant eller sergent (uanset om det er frivilligt eller efter beordring) i forbindelse med værnepligtstjenesten, forventes det, at den første samlede tjeneste – på baggrund af aftalen – som udgangspunkt vil være 24 måneder. Idet den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste i dag ikke kan overstige i alt 24 måneder, er der behov for at øge tjenestetidens længde for disse værnepligtige med henblik på at sikre, at de – i overensstemmelse med aftalen – vil kunne indkaldes som den nødvendige føringsstruktur under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde. Ved mobilisering i de nævnte tilfælde må det forventes, at der skal gennemføres genopfriskning og i nogle tilfælde supplerende uddannelse, samt at de værnepligtige befalingsmænd forventeligt vil have behov for at træne med deres enhed, inden de kan indsættes, ligesom der skal være tid til rådighed for selve indsættelsen. Det er på den baggrund Forsvarsministeriets opfattelse, at tjenestetidens længde derfor bør udvides til 36 måneder for værnepligtige befalingsmænd.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre definitionen af »menige« i lov om forsvarets personel, så menige fremover – og ligesom tidligere – bl.a. defineres som »værnepligtige menige«. Herved sikres det, at definitionen af »befalingsmænd« udvides til også at omfatte værnepligtige, der i forbindelse med deres værnepligtstjeneste uddannes til løjtnant eller sergent. Med den foreslåede ordning vil der således være mulighed for at anvende værnepligtige, der aftjener værnepligtstjeneste, som enten befalingsmænd eller menige.

Derudover foreslås det, at forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel. Der vil bl.a. kunne fastsættes regler om, hvem der betragtes som værende af linjen, og hvem der indgår i reserven. Herudover vil der kunne fastsættes regler om, hvorledes værnepligtige befalingsmænd skal indgå i den militære inddeling, og om de skal anses for at være af linjen eller af reserven.

Det foreslås desuden, at Forsvaret kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent. Med den foreslåede ordning vil Forsvaret således kunne beordre en værnepligtig menig, der er i gang med at aftjene sin værnepligtstjeneste, til at skulle gøre tjeneste som sergent. Muligheden herfor vil også gælde i forhold til værnepligtige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste på baggrund af en aftale herom.

Efter den foreslåede ordning vil beordringen basere sig på en afgørelse, som Forsvaret vil træffe på baggrund af et konkret skøn i forhold til de kvalifikationer, som den værnepligtige menige har udvist de første par måneder af værnepligtstjenesten. I afgørelsen vil der desuden skulle lægges vægt på, om der er grunde af særlig betydning for den værnepligtige menige, der taler imod, at den pågældende beordres til at skulle gøre tjeneste som sergent. Sådanne grunde vil eksempelvis kunne foreligge, såfremt den værnepligtige kan godtgøre at have fået tildelt en studieplads på en videregående uddannelse eller have fået endeligt tilsagn om en læreplads, og hvor en udskydelse heraf vil indebære en risiko for, at den pågældende ikke senere vil kunne opnå en tilsvarende plads. Personlige forhold, herunder sygdom i den værnepligtiges nære familie, vil også kunne indgå som et element i afgørelsen. Forsvarets afgørelse herom vil kunne påklages til Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Det forudsættes, at værnepligtige sergenter i videst muligt omfang vil skulle rekrutteres ad frivillighedens vej. Der vil således alene blive gjort brug af muligheden for at beordre værnepligtige menige til at gøre tjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som har de fornødne kvalifikationer til at gøre tjeneste som sergent.

Som konsekvens af indførelsen af muligheden for at uddanne værnepligtige løjtnanter og sergenter, foreslås det, at den maksimale tjenestetid for disse vil være 36 måneder. Den første samlede tjeneste for værnepligtige løjtnanter og sergenter forventes i udgangspunktet at være 24 måneder, hvor de vil skulle uddannes i op til 12 måneder efterfulgt af op til 12 måneders tjeneste. Med forøgelsen sikres det således, at værnepligtige løjtnanter og sergenter kan indkaldes til efterfølgende tjeneste. For værnepligtige løjtnanter og sergenter, som indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret efter § 7 i lov om forsvarets personel, vil der – som for øvrige værnepligtige i dag – kunne ske indkaldelse i op til seks måneder. For værnepligtige løjtnanter og sergenter, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier efter lovens § 8, vil

der som hidtil ikke gælde en tilsvarende begrænsning i den tidsmæssige udstrækning af den efterfølgende tjeneste, dog således at den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste ikke kan overstige den samlede maksimale tjenestetid på 36 måneder. Disse værnepligtige vil således kunne indkaldes til efterfølgende tjeneste i op til 12 måneder, forudsat at deres første samlede tjeneste vil udgøre 24 måneder.

Kvinder, som i medfør af lovforslagets § 1, nr. 1, indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Det indebærer således, at kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant eller sergent, vil blive omfattet af de samme regler som værnepligtige, der indgår aftale om at aftjene tilsvarende tjeneste. I modsætning til mænd vil kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, imidlertid ikke kunne beordres til at aftjene tjenesten som sergent i Forsvaret.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, 2, 3, 4 og 7, samt bemærkningerne hertil.

3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

Initiativerne om øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag og ligestilling mellem kvinder og mænd, der aftaler at aftjene værnepligtstjeneste, vurderes at have positive konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål nr. 5 om ligestilling mellem kønnene og styrke kvinders og pigers rettigheder og muligheder, herunder delmål nr. 5.c om at vedtage og styrke velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Mænd er i dag forpligtede til at møde til og deltage i Forsvarets Dag, mens det for kvinder er frivilligt, om de ønsker at møde til Forsvarets Dag. Såfremt kvinder i dag møder til Forsvarets Dag, deltager de heri på tilsvarende måde som mændene, dog således, at kvinderne ikke trækker et lodtrækningsnummer, idet de ikke kan indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

Lovforslaget vil medføre en øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag, idet kvinder – på tilsvarende vis som mænd – vil blive forpligtede til at møde til Forsvarets Dag samt at deltage heri. Kvinder vil dog som hidtil ikke skulle trække et lodtrækningsnummer, idet de med lovforslaget ikke skal kunne indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje.

Både mænd og kvinder, der på Forsvarets Dag er vurderet egnet og begrænset egnet til værnepligtstjeneste, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Der er dog i dag væsentlig forskel på de vilkår, som mænd og kvinder gives, når de indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

De forskellige vilkår gør sig særligt gældende i forhold til fortrydelse, opsigelse og hjemsendelse. Eksempelvis gives mænd, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, en fortrydelsesret på fire uger, og herefter kan mændene ikke opsige aftalen. Kvinderne gives derimod en fortrydelsesret frem til første mødedag, og i prøvetiden på to måneder fra første mødedag gives kvinderne en opsigelse på 14 dage, mens de efter prøvetiden kan opsige aftalen med en måneds varsel.

Desuden afleverer mændene deres sundhedskort under værnepligtstjenesten og skal derfor som udgangspunkt anvende de læger, der er tilknyttet henholdsvis Forsvaret og Beredskabsstyrelsen. Kvinderne, der i dag er ansat på værnepligtslignende vilkår, skal derimod ikke aflevere deres sundhedskort i forbindelse med værnepligtstjenesten. Kvinderne har i dag – i modsætning til mændene – adgang til behandling af autoriserede sundhedspersoner uden for Forsvaret og Beredskabsstyrelsen, når de gør værnepligtstjeneste.

Endvidere er kvinder, der er ansat på værnepligtslignende vilkår, og som kommer til skade i forbindelse med tjenesten, omfattet af arbejdsskadesikringsloven. De værnepligtige mænd er i stedet omfattet af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl., som stiller dem bedre end arbejdsskadesikringsloven, idet lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl. bl.a. indebærer et lempeligere sygdomsbegreb og særlige regler for anmeldelse af skader.

Lovforslaget vil medføre en ligestilling mellem de mænd og kvinder, der aftaler at aftjene værnepligtstjeneste, idet kvinderne fra det tidspunkt, hvor de indgår en aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af den samme lovgivning som mænd, dog således at kvinder ikke kan beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Da det i dag kun er et mindre antal kvinder, der møder til Forsvarets Dag, vil der være behov for næsten at fordoble sessionsbehandlingskapaciteten på Forsvarets Dag. Det vil medføre estimerede merudgifter på ca. 772 mio. kr. i perioden 2024-2033, som primært vil gå til aflønning af bl.a. sessionslæger og administrativt personale samt bygningsmæssig udvidelse af rekrutteringscentre.

Der er dertil estimeret merudgifter ved ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til aftjening af værnepligtstjeneste for ca. 10 mio. kr. over samme periode. Udgifterne vedrører primært øgede udgifter som følge af, at kvinderne fremadrettet vil skulle anvende Forsvarets infirmerier i højere grad end før.

I forhold til initiativerne omkring den øgede ligestilling mellem mænd og kvinder vil lovforslaget overordnet have positive implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet lovforslaget vil medføre en administrativ forenkling af forvaltningen af værnepligtsområdet henset til, at både mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag samt indgåelse af aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, fremadrettet vil blive omfattet af den samme lovgivning. Lovforslaget vil imidlertid samtidig have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet forpligtelsen for kvinder til at møde til og deltage i Forsvarets Dag bl.a. vil indebære øget administration. Der vil desuden kunne være mindre, negative implementeringskonsekvenser for det offentlige i forhold til, at kvinder, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af ordninger for militærnægtere og for hjemsendelse af værnepligtige, som ligeledes vil kunne indebære øget administration.

Indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter estimeres at medføre merudgifter for ca. 3 mia. kr. i perioden 2024-2033, som primært knytter sig til løn og driftsudgifter til bl.a. de værnepligtiges mundering og ammunition. Dertil kommer udgifter til undervisere ved Forsvarsaka-

demiet samt udvidelse af etablissementer til undervisningsbrug til samlet 1,3 mia. kr. over perioden. Hermed kan de samlede merudgifter opgøres til ca. 4,3 mia. kr. i perioden 2024-2033. Initiativet om indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter vil desuden have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige, idet der bl.a. vil være behov for udvidelse af etablissementer til undervisningsbrug.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19-pandemien estimeres at ville kunne fritage Forsvaret for at afholde engangsudgifter på 30-75 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19-pandemien.

Engangsudgifterne er tidligere opgjort til 25-35 mio. kr. Det forøgede spænd følger af, at der er identificeret en risiko for, at eksisterende bygningsmasse og lokationer ikke kan anvendes til den yderligere opgave med at indhente efterslæbet i 2025 og frem, hvilket i så fald kan medføre betydelige merudgifter til etablering af ny kapacitet.

Lovforslaget vurderes i relevant omfang at være i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslagets del vedrørende øget ligestilling mellem mænd og kvinder i relation til Forsvarets Dag vil medføre negative administrative konsekvenser for kvinder, idet de vil blive forpligtede til at møde til Forsvarets Dag samt at deltage heri. Derudover vil kvinderne – på tilsvarende vis som for mændene i dag – forud for Forsvarets Dag modtage et helbredsspørgehæfte med spørgsmål til navnlig deres helbredsmæssige forhold, som er relevante for bedømmelsen af egnetheden til værnepligtstjenesten, og som kvinderne vil blive opfordret til at udfylde og indsende til Forsvarsministeriets Personalestyrelse forud for mødet på Forsvarets Dag.

Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag under helt særlige forhold vil derimod kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag efter regler udstedt i medfør af bestemmelsen.

Lovforslagets del vedrørende ligestilling mellem kvinder og mænd, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, vil desuden kunne medføre negative administrative konsekvenser for de kvinder, som indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, særligt i forhold til opsigelses- og fortrydelsesret forud for og under værnepligtstjenesten.

Lovforslagets del vedrørende mulighed for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergenter vil endvidere kunne medføre negative administrative konsekvenser for disse værnepligtige ved, at de vil skulle aftjene en længere værnepligtstjeneste.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den [dato] til den [dato] været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikerne (AC), Centralforeningen for Stampersonel (CS), Danmarks Veteraner, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Færøernes Landsstyre via Rigsombudsmanden på Færøerne, Hovedforeningen for Personel af Reserven i Danmark (HPRD), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, Kommunernes Landsforening (KL), KVINFO, Kvindelige Veteraner, Kvinderådet, Naalakkersuisut via Rigsombudsmanden i Grønland, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, samtlige byretspræsidenter, Soldaterlegatet og Værnepligtsrådet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslagets del vedrørende fritagelse for at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19-pandemien estimeres at ville kunne fritage Forsvaret for at afholde engangsudgifter på 30-75 mio. kr., som ville være forbundet med at indhente efterslæbet efter COVID-19-pandemien.	Lovforslaget vil for det offentlige have estimerede merudgifter på ca. 772 mio. kr. fra 2024-2033, for så vidt angår obligatorisk Forsvarets Dag for kvinder. Derudover vil lovforslaget have estimerede merudgifter ved ens vilkår for mænd og kvinder, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste, for ca. 10 mio. kr. over samme periode. Endeligt vil lovforslaget have estimerede merudgifter for ca.

		4,3 mia. kr. fra 2024-2033 i relation til indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil overordnet medføre en administrativ forenkling i forvaltningen af værnepligtsområdet, idet mænd og kvinder i vidt omfang omfattes af den samme lovgivning.	Lovforslaget vil have negative implementeringskonsekvenser for det offentlige i form af bl.a. øget administration og udvidelse af etableringer i forbindelse med obligatorisk Forsvarets Dag for kvinder, ens vilkår for mænd og kvinder, der indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste samt indførslen af værnepligtige løjtnanter og sergenter.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget vil kunne medføre positive administrative konsekvenser for de mænd, som måtte blive fritaget for at skulle møde til Forsvarets Dag.	Lovforslaget vil medføre negative administrative konsekvenser ved, at kvinder forpligtes til at møde til Forsvarets Dag. Lovforslaget vil desuden kunne medføre negative administrative konsekvenser for kvinder, som indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste. Lovforslaget vil endvidere kunne medføre negative administrative konsekvenser for mænd, der beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-	Ja	Nej X

regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	
--	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, indeholder ikke i dag en udtrykkelig bestemmelse om kvinders adgang til at gøre værnepligtstjeneste. Hvis kvinder i dag ønsker at gøre værnepligtstjeneste, indgår de individuelle kontrakter om ansættelse på værnepligtslignende vilkår. De nærmere vilkår for ansættelsen er fastsat på baggrund af kollektive aftaler og indebærer, at vilkårene for kvinder på en række områder adskiller sig fra de vilkår, som gælder for værnepligtige, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste efter værnepligtslovens § 21.

Værnepligtige, der på Forsvarets Dag er vurderet egnede, og som er udskrevet til værnepligtstjeneste, er bl.a. omfattet af kapitel IV om fordeling af de udskrevne værnepligtige, kapitel V om de værnepligtiges indkaldelse mv. samt kapitel VI om udsættelse med og fritagelse for værnepligtstjeneste. Værnepligtsloven indeholder derudover i §§ 31 og 32 særlige bestemmelser, der gælder under krig eller andre ekstraordinære forhold, herunder at forsvarsministeren kan bestemme, at udskrevne værnepligtige ikke uden tilladelse må rejse ud af landet mv. Endvidere indeholder bl.a. værnepligtslovens §§ 35-37 bestemmelser om straf.

Værnepligtige, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, omfattes endvidere af forskellig lovgivning, der regulerer forhold knyttet til selve værnepligtstjenesten. På hvilken måde og under hvilke former selve aftjeningen af værnepligtstjenesten skal foregå, er for de værnepligtige som udgangspunkt reguleret i lov om forsvarets personel, beredskabsloven, lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde og lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande – samt administrative forskrifter, der er udstedt i medfør heraf – som hver især knytter sig til den tjeneste, den værnepligtige skal aftjene.

Det foreslås, at der i værnepligtsloven indsættes en ny § 1 a, som regulerer kvinders adgang til at gøre værnepligtstjeneste og fastsætter rammerne for, hvilke rettigheder og pligter de omfattes af, hvis de indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Det foreslås med § 1 a, stk. 1, at enhver dansk kvinde, der på Forsvarets Dag er vurderet egnet, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at det fremover vil fremgå eksplicit af værnepligtsloven, at enhver dansk kvinde vil have mulighed for at indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste, forudsat at hun på Forsvarets Dag vurderes egnet. Den pågældende kvinde vil således skulle vurderes egnet eller begrænset egnet til værnepligtstjeneste for at kunne indgå aftale om at

gøre værnepligtstjeneste. Sessionsmyndighederne vil imidlertid – på samme måde som for værnepligtige – kunne udelukke en kvinde fra værnepligtstjeneste efter værnepligtslovens § 4, såfremt den pågældende er idømt ubetinget fængsel i mindst 30 dage eller foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68-70, såfremt det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for, at den pågældende vil give anledning til disciplinære vanskeligheder eller besværliggørelse af tjenesten.

Det bemærkes, at det med forslagets § 1, nr. 3, vil blive obligatorisk for alle danske kvinder, der har bopæl eller ophold her i landet, at møde til og deltage i Forsvarets Dag.

De aftaler om aftjening af værnepligtstjeneste, som kvinder vil kunne tilbydes, vil være enslydende med de aftaler, de værnepligtige tilbydes i medfør af værnepligtslovens § 21, der vedrører værnepligtige, der frivilligt indgår aftale om aftjening af værnepligtstjeneste i enten Forsvaret eller i det statslige redningsberedskab. Aftalerne vil indebære, at de pågældende vil blive indkaldt forud for øvrige værnepligtige, der ikke har indgået aftale om værnepligtstjeneste. Muligheden for at indgå aftale om værnepligtstjeneste vil som hidtil afhænge af, om der er pladser på de planlagte værnepligtshold. Den pågældende kvinde vil således alene kunne tilbydes en aftale om at gøre værnepligtstjeneste inden for det ønskede værn, tjenestegren m.v., såfremt der er plads det pågældende sted.

Adgangen til at kunne indgå aftale efter det foreslåede stk. 1 vil alene gælde for kvinder med dansk indfødsret. Udenlandske kvinder vil derimod være omfattet af den foreslåede § 1 a, stk. 2.

Det foreslås med § 1 a, stk. 2, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse og indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, så længe hun er bosat her i landet.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse for udenlandske mænd i værnepligtslovens § 3, stk. 2, hvorefter forsvarsministeren eller den myndighed, som forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske mænd at gøre værnepligtstjeneste, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat, samt medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse, så længe han er bosat her i landet. En betingelse for, at tilladelsen gives, vil være, at overenskomst med en fremmed stat ikke er til hinder herfor. Tilladelsen vil således ikke kunne gives til udenlandske statsborgere, som er omfattet af en overenskomst med andre stater, der forbyder, at statens borgere underkastes eller påtager sig værnepligtsmæssige forpligtelser i Danmark. Vurderingen, som vil skulle foretages efter den foreslåede bestemmelse, vil svare til den vurdering, der i dag foretages for udenlandske mænd efter værnepligtslovens § 3, stk. 2.

Det foreslås med § 1 a, stk. 3, at en kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået, dog således at kvinder ikke kan beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kvinder fra det tidspunkt, hvor de underskriver en aftale om værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser i love og administrative forskrifter om værnepligtige. Kvinder vil således herefter blive omfattet af samme vilkår som mænd, der har indgået aftale om værnepligtstjeneste. Efter den foreslåede bestemmelse vil kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, imidlertid ikke under tjenesten kunne beordres til at aftjene tjeneste som sergent i Forsvaret efter den foreslåede § 4, stk. 3 og 4, i lov om forsvarets personel.

Den foreslåede bestemmelse omfatter både danske kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste efter det foreslåede stk. 1, og udenlandske kvinder, der indgår aftale om værnepligtstjeneste efter det foreslåede stk. 2.

Kvinder vil med den foreslåede ordning ved indgåelsen af aftalen således fremover bl.a. blive omfattet af de bestemmelser i værnepligtsloven, der vedrører udskrevne værnepligtige, herunder kapitel IV om fordeling af de udskrevne værnepligtige, kapitel V om de værnepligtiges indkaldelse mv. samt kapitel VI om udsættelse med og fritagelse for værnepligtstjeneste, samt de særlige bestemmelser i §§ 31 og 32, der gælder under krig eller andre ekstraordinære forhold. Derudover vil kvinder ved indgåelsen af aftalen ligeledes fremover bl.a. blive omfattet af bestemmelser i lov om forsvarets personel, beredskabsloven, lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde og lov om værnepligtens opfyldelse ved bistandsarbejde i udviklingslande samt relevante administrative forskrifter. Som eksempel kan nævnes bekendtgørelse nr. 65 af 11. januar 2017 om hjemsendelse og fornyet indkaldelse af værnepligtige i Forsvaret, redningsberedskabet og under militærnægterordningen, bekendtgørelse nr. 995 af 4. oktober 2008 om civil værnepligt, bekendtgørelse nr. 23 af 9. januar 2007 om begrænsning i adgang til ydelser efter sundhedsloven for visse persongrupper og cirkulære nr. 9709 af 11. november 2005 om aflønning mv. af personel til værnepligtstjeneste i forsvaret. Derudover vil kvinder, der aftjener værnepligtstjeneste i Forsvaret – som i dag – være omfattet af bl.a. militær straffelov og militær disciplinarlov.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alene perioden efter, at aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. I relation til kvinders pligt til at møde til og deltage i Forsvarets Dag henvises til forslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne dertil.

En afledt effekt af bestemmelsen vil være, at de kollektive aftaler på området ikke vil omfatte kvinder, som fremover indgår aftale om værnepligtstjeneste efter den foreslåede § 1 a, stk. 1.

Personelgruppen »kvinder på værnepligtslignende vilkår« vil fremover blive udfaset, idet der fra lovforslagets ikrafttræden ikke vil blive indgået nye aftaler om ansættelse af kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Lovforslaget vil ikke få betydning for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2025. For de kvinder vil de hidtil gældende bestemmelser fortsat finde anvendelse. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til forslagets § 6, stk. 2.

Det foreslås med § 1 a, stk. 4, at forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold kan bestemme, at kvinder, der har indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, jf. stk. 1, ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse for værnepligtige i værnepligtslovens § 32, hvorefter forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold bl.a. kan bestemme, at værnepligtige, der er udskrevet, ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe. En betingelse for bestemmelsens anvendelse vil således være, at der er tale om krig eller andre ekstraordinære forhold. Vurderingen, som vil skulle foretages, vil svare til den vurdering, der skal foretages for værnepligtige efter værnepligtslovens § 32.

Den foreslåede bestemmelse finder alene anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste efter den foreslåede § 1 a, stk. 1, i værnepligtsloven.

Kvinder, som har indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste efter den foreslåede § 1 a, stk. 1, i værnepligtsloven vil som følge af den foreslåede § 1 a, stk. 3, som udgangspunkt også være omfattet af lovens § 32. Som følge af bestemmelsens særligt bebyrdende karakter foreslås det ud fra et retssikkerhedshensyn, at der fastsættes en specifik bestemmelse herom for disse kvinder. Med den foreslåede bestemmelse vil det således tydeligt fremgå, at forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold kan bestemme, at de pågældende kvinder ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af værnepligtslovens § 13, stk. 1, at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

Det følger desuden af værnepligtslovens § 13, stk. 2, at forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan pålægge værnepligtige at møde til Forsvarets Dag.

Det følger endvidere af værnepligtslovens § 13, stk. 4, at forsvarsministeren under den i værnepligtslovens § 27 angivne betingelse kan give de værnepligtige udsættelse med at møde til Forsvarets Dag indtil udgangen af det år, i hvilket de fylder 25 år.

Det følger herudover af værnepligtslovens § 13, stk. 5, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.

Værnepligtsloven indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at fritage værnepligtige for at møde til Forsvarets Dag.

Det foreslås at indsætte et nyt § 13, stk. 5, hvorefter forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.

Den foreslåede bestemmelse vil alene kunne anvendes af forsvarsministeren til at fastsætte regler, hvis helt særlige forhold gør sig gældende. Ved »helt særlige forhold« forstås udefrakommende påvirkninger eller følger heraf, der indebærer, at Forsvarets Dag ikke uden et uforholdsmæssigt ressourceforbrug vil kunne gennemføres. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet ved udbrud af epidemisk sygdom, som nødvendiggør begrænsninger af samfundsaktiviteten. Det vil eksempelvis også kunne være tilfældet ved naturkatastrofer, der rammer etableringer på Forsvarsministeriets område eller den infrastruktur, som etableringerne afhænger af for at fungere, eller ved kriser og katastrofer af et sådant omfang, at Forsvarets ressourcer fra Forsvarets Dag, herunder eksempelvis lægeressourcer, skal bruges til at håndtere krisen eller katastrofen.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse alene kunne fastsættes regler om fritagelse for at møde til Forsvarets Dag i forhold til nærmere fastsatte årgange af værnepligtige. Forsvarsministeren vil efter bestemmelsen kunne fastsætte regler om, at nærmere fastsatte årgange af værnepligtige, der skal møde eller skulle være mødt til Forsvarets Dag i en bestemt periode, helt eller delvist fritages. Bestemmelsen vil således ikke kunne anvendes til at fastsætte regler om, at værnepligtige generelt fritages for at møde til Forsvarets Dag. Desuden vil den foreslåede bestemmelse skulle administreres således, at den operative kapacitet i Forsvaret eller Beredskabsstyrelsen, der er baseret på brug af værnepligtige, ikke påvirkes.

Forsvarsministeren forventes med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at de værnepligtige, som endnu ikke har været mødt til Forsvarets dag på grund af COVID-19-pandemien og følgerne heraf, fritages for at møde til Forsvarets dag. Dermed vil regler, der udstedes i medfør af bestemmelsen, bl.a. kunne afvikle det efterslæb, der på nuværende tidspunkt er opstået i forhold til de værnepligtige, der mangler at møde til Forsvarets Dag som følge af COVID-19.

Værnepligtige, der i medfør af regler, som udstedes i medfør af loven, fritages for at møde til Forsvarets Dag, vil ikke på senere et tidspunkt kunne indkaldes til at møde til Forsvarets Dag i medfør af eksempelvis værnepligtslovens § 13, stk. 2.

Det forudsættes, at forsvarsministeren samtidig fastsætter regler om, at værnepligtige, der fritages for at skulle møde til Forsvarets Dag, fortsat indtil deres fyldte 30. år vil have mulighed for at møde hertil, hvis de anmoder om at komme til Forsvarets Dag. De pågældende vil blive informeret om muligheden for fortsat at deltage i Forsvarets Dag.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af værnepligtslovens § 21 a, at enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet.

Det følger desuden af værnepligtslovens § 13, stk. 1, 1. pkt., at værnepligtige, der har bopæl eller ophold her i landet, skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori de fylder 18 år. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere.

For værnepligtige gælder der i relation til Forsvarets Dag en række bestemmelser efter værnepligtsloven om bl.a. indkaldelse og deltagelse. Det drejer sig bl.a. om værnepligtslovens kapitel II om udskrivningsmyndighederne, kapitel II a om Værnepligtsnævnet og kapitel III om Forsvarets Dag og session samt § 26, stk. 1, om ansvar for, at meddelelser fra myndighederne kan komme frem. Desuden indeholder værnepligtslovens § 1, stk. 2-4, bestemmelser om fritagelse for værnepligt, herunder fritagelse for at møde til Forsvarets Dag. Værnepligtsloven indeholder derudover i § 32 en særlig bestemmelse, der gælder under krig eller andre ekstraordinære forhold, herunder at forsvarsministeren kan bestemme, at værnepligtige, som har opnået den alder, der i henhold til § 13 er fastsat for indtræden til Forsvarets Dag, ikke uden tilladelse må rejse ud af landet mv. Endeligt indeholder værnepligtslovens §§ 34-37 bestemmelser om straf.

Det foreslås at nyaffatte § 21 a, *stk. 1*, således, at enhver dansk kvinde skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere. Indkaldelse til og deltagelse i Forsvarets Dag sker efter samme bestemmelser som for værnepligtige, dog således at kvinder ikke skal trække et lodtrækningsnummer efter § 20.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at enhver dansk kvinde vil blive forpligtet til at møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet.

Den foreslåede bestemmelse indebærer desuden, at de bestemmelser for Forsvarets Dag, der gælder for værnepligtige i relation til indkaldelse og deltagelse også skal finde anvendelse for kvinder. Kvinder vil dermed blive omfattet af bestemmelser i værnepligtsloven og administrative forskrifter vedrørende Forsvarets Dag i samme omfang som mænd, dog med den undtagelse, at kvinder ikke skal trække et lodtrækningsnummer efter lovens § 20. Det forhold, at kvinder efter forslaget ikke skal trække et lodtrækningsnummer, hænger sammen med, at kvinder med dette lovforslag ikke skal kunne indkaldes til værnepligtstjeneste mod deres vilje. Den foreslåede bestemmelse ændrer således ikke på, at kvinder ikke er værnepligtige.

Kvinder vil med den foreslåede bestemmelse blive omfattet af værnepligtslovens § 13, stk. 2-5, og regler, der er udstedt i medfør heraf, samt § 26, stk. 1, der relaterer sig til indkaldelsen til Forsvarets Dag.

Derudover vil kvinder blive omfattet af de bestemmelser, der relaterer sig til deltagelsen i Forsvarets Dag, herunder værnepligtslovens kapitel II om udskrivningsmyndighederne, kapitel II a om Værnepligtsnævnet og III om Forsvarets Dag og session. Kvinder vil således – på nær lodtrækningsdelen – skulle deltage i samtlige øvrige dele af Forsvarets Dag, herunder orientering om de forskellige tjenesteforhold og session.

Manglende fremmøde til og deltagelse i Forsvarets Dag, herunder session, vil kunne medføre, at kvinder idømmes straf, jf. den foreslåede § 1, nr. 6, om forslag til indsættelse af § 34, stk. 2, i værnepligtsloven, ligesom de ved politiets hjælp vil kunne fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen, jf. forslag til indsættelse af § 21 a, stk. 3, i værnepligtsloven.

Det foreslås at nyaffatte § 21 a, *stk. 2*, således at kvinder fritages for pligten til at møde til Forsvarets Dag, hvis mænd under tilsvarende omstændigheder ville være fritaget.

Med den foreslåede bestemmelse kan kvinder fritages for at møde til Forsvarets Dag efter samme bestemmelser, som gælder for mænds fritagelse for værnepligt. Kvinder vil dermed ikke være underlagt pligt til at møde til Forsvarets Dag, hvis mænd under tilsvarende omstændigheder ville være fritaget for værnepligt efter værnepligtslovens § 1, stk. 2, om dobbelte statsborgere eller værnepligtslovens § 1, stk. 3, om tilflyttere fra Færøerne og Grønland. Derudover vil kvinder ligeledes kunne fritages for at møde til Forsvarets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, jf. den foreslåede § 1, nr. 2.

Det foreslås at nyaffatte § 21 a, stk. 3, således, at § 16 finder tilsvarende anvendelse for kvinder, som er pålagt at møde til Forsvarets Dag efter stk. 1, og som uden lovligt forfald udebliver herfra.

Med den foreslåede bestemmelse kan kvinder, som i medfør af det foreslåede § 21 a, stk. 1, er pålagt at møde til Forsvarets Dag, og som uden lovligt forfald udebliver herfra – på lige fod med værnepligtige – ved politiets hjælp fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen.

Kvinder, som er pålagt at møde til Forsvarets Dag efter det foreslåede § 21 a, stk. 1, 1. pkt., i værnepligtsloven, vil som følge af den foreslåede § 21, stk. 1, 2. pkt., som udgangspunkt også være omfattet af lovens § 16, hvorefter en værnepligtig, som efter § 13 er pålagt at møde til Forsvarets Dag, og som uden lovligt forfald udebliver herfra, ved politiets hjælp kan fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen. Som følge af bestemmelsens særligt bebyrdende karakter foreslås det ud fra et retssikkerhedshensyn, at der fastsættes en specifik bestemmelse herom for disse kvinder. Med den foreslåede bestemmelse vil det således tydeligt fremgå, at kvinder, som i medfør af det foreslåede § 21 a, stk. 1, er pålagt at møde til Forsvarets Dag, og som uden lovligt forfald udebliver herfra, ved politiets hjælp kan fremstilles for Forsvarets Dag, herunder sessionen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af værnepligtslovens § 34, at overtrædelse af § 13, stk. 1, § 14, stk. 1, og pålæg meddelt i medfør af § 13, stk. 2, eller § 15, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan straffen fastsættes til fængsel i indtil 2 år.

Det foreslås at indsætte et § 34, stk. 2, hvorefter overtrædelse af § 21 a, stk. 1, og § 14, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., og pålæg meddelt i medfør af § 13, stk. 2, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., eller § 15, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan straffen fastsættes til fængsel i indtil 2 år.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kvinder – på lige fod med værnepligtige – kan straffes, hvis de ikke møder til Forsvarets Dag eller nægter at lade sig underkaste lægeundersøgelser samt prøvelser og undersøgelser af anden art, eller nægter at afgive oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten. Den foreslåede bestemmelse indebærer desuden, at kvinder kan straffes, hvis de ikke efterkommer et pålæg om at give møde til Forsvarets Dag. Endvidere indebærer den foreslåede bestemmelse, at kvinder kan straffes,

hvis de ikke efterkommer et pålæg om at give møde for en senere session i de tilfælde, hvor de ikke kan findes egnet til værnepligtstjeneste, fordi de endnu ikke er tilstrækkeligt udviklet, lider af en midlertidig svaghed eller sygdom eller ikke har forevist dokumentation for en påstået eller formodet svaghed eller sygdom.

Værnepligtslovens § 36 vil ligeledes finde anvendelse for kvinder, således at sager om de i lovens §§ 34 og 35 nævnte overtrædelser behandles efter strafferetsplejelovens regler, ligesom der vil kunne udstedes administrative bødeforelæg under nærmere angivne betingelser. Værnepligtslovens § 37 om forældelsesfristen for strafansvaret efter lovgivningens regler om udeblivelse efter indkaldelse til værnepligtstjeneste finder ligeledes anvendelse for kvinder.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af værnepligtslovens § 35, at i forskrifter, der udfærdiges i medfør af § 32, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne. Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, såfremt den pågældende er udskrevet.

Det foreslås, at der i § 35 efter »i medfør af« indsættes »§ 1 a, stk. 4, og«.

Den foreslåede ændring indebærer, at der for kvinder – på lige fod med værnepligtige – kan fastsættes straf af bøde, såfremt de overtræder regler, som forsvarsministeren i medfør af den foreslåede § 1 a, stk. 4, har fastsat om, at kvinder ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe under krig eller andre ekstraordinære forhold.

Den foreslåede bestemmelse finder alene anvendelse for kvinder, der har indgået om at gøre værnepligtstjeneste efter det foreslåede § 1 a, stk. 1, i værnepligtsloven.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1 og 2

Overskriften før § 54 a i beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, dækker bestemmelserne §§ 54 a og 54 b og lyder »Kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår«.

Det følger af beredskabslovens § 54 a, at reglerne i lovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår.

Det følger desuden af beredskabslovens § 54 b, at kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtslignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan

fritages for tjeneste. Ministeren for samfundssikkerhed og beredskab kan efter bestemmelsen fastsætte nærmere regler herom.

Det foreslås, at *overskriften* før § 54 a i beredskabsloven ophæves, og at beredskabslovens §§ 54 a og 54 b ophæves.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Beredskabslovens §§ 54 a og 54 b vil dermed fremover blive overflødige, da kvinder ikke fremover vil blive antaget på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3 i værnepligtsloven – være omfattet af beredskabslovens bestemmelser om værnepligtige, herunder beredskabslovens §§ 52-54 om værnepligtige og §§ 60-66 om straf og disciplinarmidler for værnepligtige.

Kvinder, der fremover indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste i Beredskabsstyrelsen, vil i stedet for at være omfattet af den særlige fritagelsesmulighed i beredskabslovens § 54 b – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – blive omfattet af ordningen i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (militærnægterloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006, i tilfælde, hvor det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006 med senere ændringer, at befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Det foreslås, at i § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., i lov om forsvarets personel udgår »af linjen og reserven«.

Derudover foreslås det at ændre § 2, stk. 2, 2. pkt., i lov om forsvarets personel, således at »værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår« ændres til »værnepligtige menige«.

Den foreslåede ændring indebærer, at udtrykket »af linjen og reserven« udgår af bestemmelsen. Forslaget er en konsekvens af forslaget om et nyt § 2, stk. 3, i lov om forsvarets personel, hvorefter forsvarsministeren bemyndiges til at kunne fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter lovens stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.

Den foreslåede ændring indebærer desuden, at udtrykket »værnepligtige« ændres til »værnepligtige menige«, således at der gives mulighed for, at værnepligtige, der aftjener eller har aftjent værnepligtstjeneste, enten kan være menige eller befalingsmænd.

Dette skyldes, at en del af de værnepligtige, der aftjener værnepligtstjeneste, uddannes til løjtnant eller sergent, hvormed disse vil være befalingsmænd. Det er derfor nødvendigt at ændre definitionen, således at værnepligtige ikke altid vil være menige, men også kan omfattes af lovens § 2, stk. 2, 1. pkt., om befalingsmænd, såfremt de uddannes til løjtnant eller sergent.

Den foreslåede ændring indebærer endvidere, at udtrykket »kvinder på værnepligtlignende vilkår« udgår af bestemmelsen. Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser i lov om forsvarets personel om værnepligtige, herunder § 2, stk. 2, om militært personel. Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant eller sergent, vil således også omfattes af § 2, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 og 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtlignende vilkår.

Det foreslås at indsætte et nyt § 2, stk. 3, hvorefter forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder om inddeling af personel af linjen og reserven.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel, herunder inddeling af personel af linjen og reserven. Der vil bl.a. kunne fastsættes regler om, hvem der betragtes som værende af linjen, og hvem der indgår i reserven. Herudover vil der kunne fastsættes regler om, hvorledes værnepligtige befalingsmænd skal indgå i den militære inddeling, og om de skal anses for at være af linjen eller af reserven.

Det forudsættes, at personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med Forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom, som hidtil vil være at betragte som personel af reserven.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 4, stk. 1, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren fastsætter antallet af værnepligtige, der årligt indkaldes til forsvaret og fastsætter tjenestetidens længde. Denne kan ikke overstige i alt 24 måneder.

Det foreslås, at der i § 4, stk. 1, 2. pkt., efter »24 måneder« indsættes »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.

Med den foreslåede ændring får forsvarsministeren således mulighed for at fastsætte den maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter til 36 måneder. Den samlede maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter vil omfatte både den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste.

Den første samlede tjeneste for værnepligtige løjtnanter og sergenter forventes i udgangspunktet at være 24 måneder, hvor de vil skulle uddannes i op til 12 måneder efterfulgt af op til 12 måneders tjeneste. Med forøgelsen af den maksimale tjenestetid for værnepligtige løjtnanter og sergenter til 36 måneder sikres det dermed, at værnepligtige løjtnanter og sergenter kan indkaldes til efterfølgende tjeneste ved mobiliseringskompagnier i op til 12 måneder, såfremt de udpeges til at indgå heri efter § 8 i lov om forsvarets personel. Værnepligtige løjtnanter og sergenter, som indkaldes til efterfølgende tjeneste i totalforsvaret efter § 7 i lov om forsvarets personel, vil derimod som i dag alene kunne indkaldes i op til seks måneder.

Som en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået, vil kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste som løjtnant eller sergent, også blive omfattet af den foreslåede ændring i § 4, stk. 1, 2. pkt., i lov om forsvarets personel.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 og 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det følger af § 4, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren fastsætter regler om uddannelse af værnepligtige under tjenesten og om tjenestens tilrettelæggelse.

Lov om forsvarets personel indeholder ikke bestemmelser, der giver mulighed for at beordre værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Det foreslås at indsætte et nyt § 4, stk. 3, hvorefter Forsvaret kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at Forsvaret vil kunne beordre en værnepligtig menig, der er i gang med at aftjene sin værnepligtstjeneste, til at skulle gøre tjeneste som sergent. Muligheden herfor vil også gælde i forhold til værnepligtige, der er i gang med at aftjene deres værnepligtstjeneste på baggrund af en aftale herom.

Efter den foreslåede bestemmelse vil den afgørelse, som Forsvaret vil skulle træffe, basere sig på et konkret skøn i forhold til de kvalifikationer, som den værnepligtige menige har udvist de første par måneder af værnepligtstjenesten. I afgørelsen vil der desuden skulle lægges vægt på, om der er grunde af særlig betydning for den værnepligtige menige, der taler imod, at den pågældende beordres til at skulle gøre tjeneste som sergent. Sådanne grunde vil eksempelvis kunne foreligge, såfremt den værnepligtige kan godtgøre, at vedkommende har fået tildelt en studieplads på en videregående uddannelse eller har fået endeligt tilsagn om en læreplads, og hvor en udskydelse heraf vil indebære en risiko for, at den pågældende ikke senere vil kunne opnå en tilsvarende plads. Personlige forhold, herunder sygdom i den værnepligtiges nære familie, vil også kunne indgå som et element i afgørelsen.

Det forudsættes, at værnepligtige sergenter i videst muligt omfang vil skulle rekrutteres ad frivillighedens vej. Der vil således alene blive gjort brug af muligheden for at beordre værnepligtige menige til at gøre tjeneste som sergent, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, som har de fornødne kvalifikationer til at gøre tjeneste som sergent.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt § 4, stk. 4, hvorefter afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Forsvarsministeriets Personalestyrelse. Klager over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt.

En afgørelse vil være meddelt, når den er kommet frem til den klageberettigede værnepligtige. Sendes afgørelsen eksempelvis med digital post, vil den være kommet frem til den værnepligtige, når den er tilgængelig i vedkommendes e-boks. Den fastsatte klagefrist på to uger skal ses i lyset af Forsvarets behov for at kunne planlægge opstarten af sergentuddannelsen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af § 7, stk. 1, 1. pkt., i lov om forsvarets personel, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1.

Det følger desuden af § 7, stk. 2, i lov om forsvarets personel, at pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter stk. 1 ikke gælder for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at gøre tjeneste heri, jf. § 8.

Det følger herudover af § 8, 1. pkt., i lov om forsvarets personel, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 9, stk. 1.

Det følger endvidere af § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, at forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. §§ 7 og 8, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det foreslås, at i § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser om hjemsendte værnepligtige i lov om forsvarets personel, herunder § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret og mobiliseringskompanier under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af § 9 a i lov om forsvarets personel, at kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af forsvarsministeren kan fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter efter bestemmelsen nærmere regler herom.

Det foreslås, at § 9 a i lov om forsvarets personel ophæves.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. § 9 a i lov om forsvarets personel vil dermed fremover blive overflødig, da kvinder ikke fremover vil blive antaget på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der fremover indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste i Forsvaret, vil i stedet for at være omfattet af den særlige fritagelsesmulighed i § 9 a i lov om forsvarets personel – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – blive omfattet af ordningen i lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde (militærnægterloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 226 af 13. marts 2006 i tilfælde, hvor det må anses for uforeneligt med kvindernes samvittighed at gøre militærtjeneste af enhver art.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af § 13 a i lov om forsvarets personel, at Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og

personalesager kan påklages til forsvarsministeren. Andre afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til forsvarsministeren, medmindre andet er fastsat ved lov.

Det foreslås, at der i § 13 a, 2. pkt., efter »i ansættelses- og personalesager« indsættes »samt i sager om beordring af værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent«.

Med den foreslåede ændring afskæres den ulovbestemte administrative rekursadgang til forsvarsministeren, for så vidt angår de afgørelser, som Forsvarsministeriets Personalestyrelse som rekursinstans træffer i medfør af den foreslåede § 4, stk. 4, i lov om forsvarets personel. Med bestemmelsen afskæres adgangen til at påklage såvel afgørelsens materielle indhold som spørgsmål om sagsbehandlingsfejl, der måtte knytte sig til afgørelsen, som eksempelvis manglende begrundelse, til forsvarsministeren. Bestemmelsen skal ses i lyset af den foreslåede § 4, stk. 4, i lov om forsvarets personel, hvorefter Forsvarets afgørelse om, at en værnepligtig mening skal aftjene værnepligtstjeneste som sergent, vil kunne påklages til Forsvarsministeriets Personalestyrelse, der vil være rekursinstans for disse afgørelser.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, at loven omfatter værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse.

Det foreslås, at i § 1, stk. 1, nr. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet om værnepligtige, herunder § 1, stk. 1, nr. 1, om lovens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejde på grund af aftjening af værnepligt.

Det følger af § 4, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.

Det følger af § 5, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt skal underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.

Det følger af § 6, stk. 1, 1. pkt., i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasseres eller på anden måde hjemsendes før tiden fra aftjening af værnepligt, senest 14 dage efter hjemsendelsen skal underrette arbejdsgiveren herom.

Det følger af § 7 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at lovens bestemmelser ikke ved aftale, vedtægt eller regulativer kan fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.

Det følger af § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at hvis en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår afskediges i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.

Det foreslås, at i § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet om værnepligtige, herunder i kapitel 2 om værnepligtige lønmodtagere.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, om opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Det foreslås, at i § 8 i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser om værnepligtige i lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, herunder § 8, om at § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, om at opsigelse i forbindelse med manglende underretning ikke finder anvendelse på værnepligtige, der er ansat som tjenestemænd i henhold til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Det følger af § 44, stk. 3, i lov om ferie (ferieloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20 februar 2024, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven.

Det foreslås, at i § 44, stk. 3, i lov om ferie udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår,«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser om værnepligtige i lov om ferie, herunder § 44, stk. 3, om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 44, stk. 4, i lov om ferie, at forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab.

Det foreslås, at i § 44, stk. 4, i lov om ferie udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om en ny § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven, hvorefter kvinder, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, vil blive omfattet af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen om at gøre værnepligtstjeneste er indgået. Der vil således fremover ikke blive antaget kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Kvinder, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste, vil dog fortsat – som konsekvens af den foreslåede § 1 a, stk. 3, i værnepligtsloven – være omfattet af bestemmelser om værnepligtige i lov om ferie, herunder § 44, stk. 4, om muligheden for at fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juni 2025, jf. dog *stk. 2-4*.

Det foreslås med *stk. 2*, at lovens § 1, nr. 1 og 5, § 2, § 3, nr. 1, 3, 5 og 6, §§ 4 og 5 ikke finder anvendelse for kvinder, der har indgået aftale om ansættelse på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2025. For de pågældende finder de hidtil gældende regler anvendelse. Aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. september 2025 eller senere bortfalder.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse har allerede indgået aftaler med kvinder om antagelse på værnepligtslignende vilkår med mødetidspunkter ude i fremtiden.

For at sikre en snarlig implementering af ligestillingen mellem kvinder og mænd, der indgår aftale om at aftjene værnepligtstjeneste (første samlede tjeneste), vil Forsvarsministeriets Personalestyrelse skulle indgå nye aftaler med de pågældende kvinder, såfremt kvinderne måtte have ønske herom. For at sikre en hensigtsmæssig overgang til den nye ordning foreslås det, at loven træder i kraft den 1. juni 2025, men at kvinder, der allerede har indgået aftale om tjeneste på værnepligtslignende vilkår, og som er mødt eller skal møde til første samlede tjeneste før den 1. september 2025, ikke omfattes af den nye ordning. For de kvinder, som har aftjent første samlede tjeneste, og som ved lovens ikrafttrædelse er hjemsendt, eller som skal møde til første

samlede tjeneste før den 1. september 2025, vil lovforslaget således ikke have nogen konsekvenser. For disse kvinder vil de hidtil gældende regler for kvinder på værnepligtslignende vilkår fortsat finde anvendelse.

Den foreslåede bestemmelse indebærer samtidig, at aftaler om ansættelse på værnepligtslignende vilkår med møde til første samlede tjeneste den 1. september 2025 eller senere bortfalder. For disse kvinder, der ikke ønsker at indgå en aftale på de nye vilkår, vil der således ikke være mulighed for at aftjene værnepligtstjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Det foreslås med *stk. 3*, at forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelse af § 21 a og § 34, *stk. 2*, i værnepligtsloven, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3 og 4.

Den foreslåede bestemmelsen indebærer, at forsvarsministeren bemyndiges til at bestemme ikrafttrædelsestidspunktet for pligten for kvinder til at møde til og deltage i Forsvarets Dag. Indførelsen af en pligt for kvinder til at møde til og deltage i Forsvarets Dag vil indebære en væsentlig forøgelse af de mødepligtige personer. Med den foreslåede bestemmelse, hvorefter forsvarsministeren kan beslutte ikrafttrædelsestidspunktet, vil det kunne sikres, at de fornødne tilpasninger af afholdelsen af Forsvarets Dag, herunder i forhold til udvidelse af kapaciteten, er iværksat, inden kvinderne forpligtes til at give møde.

Indtil de foreslåede bestemmelser i værnepligtslovens § 21 a og § 34, *stk. 2*, træder i kraft, vil kvinder således ikke være forpligtet til at møde til eller deltage i Forsvarets Dag. Kvinder vil imidlertid som hidtil – indtil de nævnte bestemmelser træder i kraft – blive inviteret til at deltage i Forsvarets Dag.

Det foreslås med *stk. 4*, at regler udstedt i medfør af § 13, *stk. 5*, i værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 13, *stk. 6*, i værnepligtsloven, jf. denne lovs § 1, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelsen indebærer, at de regler, der i dag er udstedt i medfør af værnepligtslovens § 13, *stk. 5*, fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 13, *stk. 5*, bliver § 13, *stk. 6*.

Det foreslås med *stk. 5*, at regler udstedt i medfør af § 4, *stk. 3 og 4*, i lov om forswarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt i medfør af § 4, *stk. 5 og 6*, jf. denne lovs § 3, nr. 4.

Den foreslåede bestemmelsen indebærer, at de regler, der i dag er udstedt i medfør af § 4, *stk. 3 og 4*, i lov om forswarets personel fortsat skal gælde, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Dette skal ses i lyset af, at det med lovforslaget foreslås, at den gældende § 4, *stk. 3 og 4*, bliver § 4, *stk. 5 og 6*.

Til § 7

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Værnepligtsloven er, på nær ændringerne foretaget ved § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992, § 19 i lov nr. 69 af 4. februar 2004, § 8 i lov nr. 542 af 24. juni 2005, § 99 i lov nr. 538

af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, direkte gældende for Færøerne og Grønland. Det er dog alene værnepligtige, der har bopæl eller ophold i Kongeriget Danmark med undtagelse af Færøerne og Grønland, som skal møde til Forsvarets Dag, jf. værnepligtslovens § 13, jf. § 5.

Ændringerne af værnepligtsloven i § 82 i lov nr. 1054 af 23. december 1992 og i lov nr. 1538 af 18. december 2018 om ændring af lov om værnepligt er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2017 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af værnepligtsloven.

Beredskabsloven er ikke direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Dele af beredskabsloven er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 995 af 25. august 2017 om ikrafttræden for Grønland af beredskabsloven.

Lov om forsvarets personel er, på nær ændringerne foretaget ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, § 3 i lov nr. 1264 af 16. december 2009, § 15 i lov nr. 395 af 2. maj 2016, lov nr. 1539 af 18. december 2018, lov nr. 328 af 30. marts 2019 og lov nr. 2386 af 14. december 2021, direkte gældende for Færøerne og Grønland.

Ændringerne af lov om forsvarets personel i lov nr. 1539 af 18. december 2018 om ændring af lov om forsvarets personel samt lov nr. 328 af 30. marts 2019 om ændring af lov om forsvarets personel er dog sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 2016 af 18. december 2020 om ikrafttræden for Grønland af visse love om ændring af lov om forsvarets personel.

Lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet og lov om ferie er ikke gældende for Færøerne og Grønland.

Det foreslås med *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland, jf. dog *stk. 2*.

Det foreslås med *stk. 2*, at §§ 1-3 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og de grønlandske forhold tilsiger.

De foreslåede ændringer i lovforslagets §§ 4 og 5 kan ikke sættes i kraft for Færøerne og Grønland, da lov om værnepligtsorlov og orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet og lov om ferie ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	§ 1
	I værnepligtsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 225 af 13. marts 2006, som ændret ved § 99 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og lov nr. 1538 af 18. december 2018, foretages følgende ændringer:
§ 1. ---	<p>1. Efter § 1 indsættes:</p> <p>»§ 1 a. Enhver dansk kvinde, der på Forsvarets Dag er vurderet egnet, kan indgå aftale om at gøre værnepligtstjeneste.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Forsvarsministeren eller den myndighed, forsvarsministeren bemyndiger til det, kan tillade udenlandske kvinder at indgå aftale efter stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og det ikke strider mod overenskomst med fremmed stat. Medmindre forsvarsministeren bestemmer andet, gælder lovgivningens bestemmelser om værnepligtige for den, der har opnået sådan tilladelse og indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, så længe hun er bosat her i landet.</p> <p><i>Stk. 3.</i> En kvinde, der indgår aftale om at gøre værnepligtstjeneste, omfattes af bestemmelser om værnepligtige i love og administrative forskrifter fra det tidspunkt, hvor aftalen er indgået, dog således at kvinder ikke kan beordres til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent i Forsvaret.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan forsvarsministeren bestemme, at kvinder, der har indgået aftale om at gøre værnepligtstjeneste, jf. stk. 1, ikke uden tilladelse må rejse ud af landet eller tage hyre på fremmede staters skibe.«</p>
§ 13. --- <i>Stk. 2-4. ---</i>	<p>2. I § 13 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:</p> <p>»<i>Stk. 5.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at nærmere årgange af værnepligtige helt eller delvist fritages for at møde til Forsva-</p>

	rets Dag, hvis helt særlige forhold gør sig gældende, og hvis fritagelsen ikke påvirker den operative kapacitet.«
<i>Stk. 5.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om pligten og retten til at møde til Forsvarets Dag, jf. stk. 1-3.	Stk. 5 bliver herefter stk. 6.
§ 21 a. Enhver dansk kvinde inviteres til at deltage i Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet.	3. § 21 a affattes således: »§ 21 a. Enhver dansk kvinde skal møde til Forsvarets Dag i det år, hvori hun fylder 18 år, såfremt hun har bopæl eller ophold her i landet. Forsvarsministeren kan dog bestemme, at mødepligten skal indtræde senere. Indkaldelse til og deltagelse i Forsvarets Dag sker efter samme bestemmelser som for værnepligtige, dog således at kvinder ikke skal trække et lodtrækningsnummer efter § 20. <i>Stk. 2.</i> Kvinder fritages for pligten til at møde til Forsvarets Dag, hvis værnepligtige under tilsvarende omstændigheder ville være fritaget. <i>Stk. 3.</i> § 16 finder tilsvarende anvendelse for kvinder, som er pålagt at møde til Forsvarets Dag efter stk. 1, og som uden lovligt forfald udebliver herfra.«
§ 34. Overtrædelse af § 13, stk. 1, § 14, stk. 1, og pålæg meddelt i medfør af § 13, stk. 2, eller § 15, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan straffen fastsættes til fængsel i indtil 2 år.	4. I § 34 indsættes som stk. 2: »Stk. 2. Overtrædelse af § 21 a, stk. 1, og § 14, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., og pålæg meddelt i medfør af § 13, stk. 2, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., eller § 15, stk. 1, jf. § 21 a, stk. 1, 3. pkt., straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Under krig eller andre ekstraordinære forhold kan straffen fastsættes til fængsel i indtil 2 år.«
§ 35. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af § 32, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne. Straffen kan stige til fængsel i indtil 2 år, såfremt den pågældende er udskrevet.	5. I § 35 indsættes efter »i medfør af«: »§ 1 a, stk. 4, og«.
	§ 2
	I beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, som ændret ved § 3 i lov nr. 144 af 28. februar 2018, foretages følgende ændringer:
<i>Kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår</i>	1. Overskriften før § 54 a ophæves.

§ 54 a. Reglerne i §§ 52-54 og §§ 60-66 finder tilsvarende anvendelse på kvinder antaget på værnepligtslignende vilkår.	2. §§ 54 a og 54 b ophæves.
§ 54 b. Kvindeligt personel i redningsberedskabet antaget på værnepligtslignende vilkår, som er afskediget eller hjemsendt, og for hvem tjeneste af enhver art i redningsberedskabet efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.	
	§ 3
	I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 667 af 20. juni 2006, som ændret bl.a. ved lov nr. 328 af 30. marts 2019 og senest ved lov nr. 2386 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:
§ 2. --- <i>Stk. 2.</i> Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår.	1. I § 2, stk. 2, 1. og 2. pkt., udgår »af linjen og reserven«, og i § 2, stk. 2, 2. pkt., ændres »værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår« til: »værnepligtige menige«.
<i>Stk. 3.</i> Ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.	2. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke: »Stk. 3. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om inddeling af militært personel efter stk. 2, herunder inddeling i af linjen og reserven.«
	Stk. 3 bliver herefter stk. 4.
§ 4. Forsvarsministeren fastsætter antallet af værnepligtige, der årligt indkaldes til forsvaret, og fastsætter tjenestetidens længde. Denne kan ikke overstige i alt 24 måneder. <i>Stk. 2. ---</i>	3. I § 4, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »24 måneder«: »for værnepligtige menige og 36 måneder for værnepligtige løjtnanter og sergenter«.
	4. I § 4 indsættes efter stk. 2 som nye stykker: »Stk. 3. Forsvaret kan træffe afgørelse om, at en værnepligtig menig skal aftjene værnepligts-tjeneste som sergent. <i>Stk. 4.</i> Afgørelser efter stk. 3 kan påklages til Forsvarsministeriets Personalestyrelse. Klager

	over afgørelser skal være indgivet skriftligt inden to uger efter, at afgørelsen er meddelt.«
<p><i>Stk. 3.</i> Forsvarsministeren fastsætter aflønningen af personel, der aftjener værnepligt. Forsvarsministeren fastsætter de nærmere regler for udbetaling mv., herunder ydelse af forskud ved indkaldelse og indeholdelse i lønnen til dækning af gæld til forsvaret.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Forsvarsministeren fastsætter, i hvilket omfang værnepligtiges strafafsoning eller ulovlige fravær skal medføre eftertjeneste eller hjemsendelse med henblik på fornyet indkaldelse. Eftertjenesten kan ikke overstige afsoningstiden og den tid, den pågældende eventuelt har været ulovligt fraværende.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Værnepligtige skal give vedkommende militære myndigheder de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten.</p>	Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.
<p>§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 5-års-perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter stk. 1 gælder ikke for hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier og har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 8.</p>	5. I § 7, stk. 1, 1. pkt., § 7, stk. 2, § 8, 1. pkt., og § 9, stk. 1, udgår »og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår«.
<p>§ 8. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som udpeges til at indgå i mobiliseringskompagnier, har pligt til at forrette tjeneste heri, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 5 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i et mobiliseringskompagni</p>	

ved udløbet af 5-årsperioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i mobiliseringskompagnier.	
§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. §§ 7 og 8, 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og 2) i katastrofetilfælde. <i>Stk. 2-6 ---</i>	
§ 9 a. Kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvitighed, kan af forsvarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.	6. § 9 a ophæves.
§ 13 a. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskaade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager kan påklages til forsvarsministeren. Andre afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til forsvarsministeren, medmindre andet er fastsat ved lov.	7. I § 13 a, 2. pkt., indsættes efter »i ansættelses- og personalesager«: »samt i sager om beordring af værnepligtige menige til at aftjene værnepligtstjeneste som sergent«.
	§ 4
	I lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarets udsendelse af lønmodtagere til udlandet, jf. lovbekendtgørelse nr. 309 af 3. marts 2011, foretages følgende ændringer:
§ 1. Loven omfatter følgende grupper: 1) Værnepligtige mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, som har modtaget meddelelse om tidspunktet for indkaldelse, jf. dog stk. 2. 2-4) --- <i>Stk. 2-5. ---</i>	1. I § 1, stk. 1, nr. 1, udgår »mænd og kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.

<p>§ 2. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår har ret til fravær fra arbejdet på grund af aftjening af værnepligt.</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	<p>2. I § 2, stk. 1, § 4, stk. 1, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, 1. pkt., § 7 og § 9, stk. 1, udgår »mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår«.</p>
<p>§ 4. Den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår skal underrette arbejdsgiveren om tidspunktet for indkaldelsen senest to uger efter, at han har modtaget meddelelse herom.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	
<p>§ 5. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, der udnytter sin ret til fravær efter § 2, skal senest 14 dage efter modtagelse af meddelelsen af det forventede hjemsendelsestidspunkt underrette arbejdsgiveren om, hvornår vedkommende påregner at genoptage arbejdet efter aftjent værnepligt.</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	
<p>§ 6. En værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår, som efterkasses eller på anden måde hjemsendes før tiden, skal senest 14 dage efter hjemsendelsen underrette arbejdsgiveren herom. Arbejdsgiveren bestemmer, hvornår arbejdet skal genoptages.</p> <p><i>Stk. 2-3. ---</i></p>	
<p>§ 7. Lovens bestemmelser kan ikke ved aftale, vedtægter eller regulativer fraviges til ugunst for den værnepligtige mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår.</p>	
<p>§ 9. Afskediges en værnepligtig mand eller kvinde ansat på værnepligtslignende vilkår i strid med § 2, skal arbejdsgiveren betale en godtgørelse.</p> <p><i>Stk. 2. ---</i></p>	
<p>§ 8. § 4, stk. 2, § 5, stk. 3, og § 6, stk. 3, finder ikke anvendelse på værnepligtige mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår, der er ansat som tjenestemænd i henhold</p>	<p>3. I § 8 udgår »mænd eller kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår«.</p>

til lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken.	
	§ 5
	I lov om ferie, jf. lovbekendtgørelse nr. 152 af 20. februar 2024, foretages følgende ændringer:
§ 44. --- <i>Stk. 2. ---</i> <i>Stk. 3.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i Forsvaret og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår, for konstabelelever og for personel af reserven.	1. I § 44, <i>stk. 3</i> , udgår »for kvinder ansat i Forsvaret på værnepligtslignende vilkår,«.
<i>Stk. 4.</i> Forsvarsministeren kan fastsætte regler om ferie for værnepligtige i det statslige redningsberedskab og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab.	2. I § 44, <i>stk. 4</i> , udgår »og efter høring af de relevante lønmodtagerorganisationer andre regler om ferie for kvinder ansat på værnepligtslignende vilkår i det statslige redningsberedskab«.